

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5 Ocak 2012 Perşembe

ANAYASA KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

5 Ocak 2012 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı

1:36

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:36

Genel Üzerinde Görüşmeler

1:36

Genel Gerekçe

2

Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)

(Hatay)

3:6

Faruk BAL

(Konya)

6:13

Bedii Süheyl BATUM

(Eskişehir)

13:14

Alt Komisyon Önergesi

14

Atilla KART

(Konya)

14:18

Mustafa ŞENTOP

(İstanbul)

18:21

Ali ÖZGÜNDÜZ

(İstanbul)

22:23, 35:36

Bedii Süheyl BATUM

(Eskişehir)

24:33,35

Rıza TÜRMEK

(İzmir)

33:34

Sadullah ERGİN (Adalet Bakanı)

(Hatay)

35

Açılma Saati: 10.39

Kapanma Saati: 12.18

5 Ocak 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.39

BAŞKAN : Burhan KUZU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

SÖZCÜ : İsmet SU (Bursa)

KÂTİP : Fatoş GÜRKAN (Adana)

_____0_____

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Bugünkü gündemimizde olan Kanun Tasarısı, Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısı. Bu Kanun Tasarısı geçen dönemde Komisyonumuzun gündemine gelmişti. Biz, o dönemde yine dört siyasi partimizin bulunduğu, belki üyelerimizin belli bir bölümünün farklı olduğu, belli bir bölümünün aynı olduğu Komisyonda evvel alt komisyona gönderdik, orada tartışıldı; bir metin ortaya çıkarıldı. Bu metin çerçevesinde çalışmalarımızı sürdürdük. Genel Kurul aşamasındayken, bilindiği gibi genel seçim kararı alınması üzerine 12 Haziran’da seçime gitmek durumunda kaldı Meclisimiz. Böyle olunca da bu yasa yani bir anlamda tam karşılamasa da kadük kaldı denilebilir. “Tam” dememin sebebi, İç Tüzük’teki 77’nci madde anlamında o itirazı kaydımı koymuş oldum. Hükûmet bu yeni dönemde de tekrar bu tasarımı yeniledi. Komisyonumuzun gündemine aldık ve siz değerli üyelerimize bunları iki gün önce gönderdim.

Tabii, metin aynen eski metin, o ham hâli; yani alt komisyondan gelmiş, Komisyonumuzdan geçmiş, Genel Kurul gündemine alınmış hâli değil, ilk gelen biçimi.

Şimdi, tabii bu durumda bu yasayla alakalı olarak sonradan çıkan özellikle bu süre tartışması, işte “beş mi yedi mi?” süre meselesi önceki kanun döneminde çok fazla tartışılmamış baktığım zaman zabıtlara. Bunun zannediyorum bir sebebi, özellikle muhalefet partilerimizin konuşmalarından anlıyorum, burada zaten üç siyasi partimizin de muhalefet şerhi var o dönemde. Şunu söylüyorlar: “Bu tasarıya gerek yok. Böyle bir kanun çıkmasına lüzum yok. Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi zaten doğru değildir.” biçiminde. Belki özünde kendi gerekçeleriyle haklı olabilen ama Anayasa’nın değiştirilmiş hâliyle de çıkması gereken, benim “Zorunlu bir uyum yasası.” dediğim bir yasa bu. Bunu biz çıkarırız, başkası çıkarır ama bu yasanın bir şekilde çıkması gerekiyor. Burada tabii ki, bu hâliyle de bunu görüşüp gönderebiliriz ama bu beş, yedi meselesi bu kadar ayyuka çıkmışken Komisyon buna bir çözüm bularak da geri gönderebilir.

Bu durumda elimizde birkaç seçenek var. Evvela ben genel gerekçesini –kısa zaten- bir okutayım, sonra birkaç kelam ederek sizlerle tek tek tabii çalışmamızı sürdüreceğiz.

Buyurun.

Genel Gerekçe:

Anayasanın Başlangıç bölümünde, kuvvetler ayrımının. Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu, üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu belirtilmiştir. Anayasanın 6 ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız Millete ait olduğu vurgulanmıştır. Anayasanın 104 üncü maddesinde de Cumhurbaşkanı'nın Devletin başı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil ettiği, Anayasanın uygulanmasını ve Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözeteceği belirtilmiştir.

31/5/2007 tarihli ve 5678 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla, Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük temsil makamı olan Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi suretiyle, seçim tabanının genişletilmesi ve demokratik katılımın daha çok sağlanması; yönetenleri belirleme sürecine milletin etkin katılımının temini; halkın seçtiği Cumhurbaşkanı'nın tarafsız, partiler üstü bir tutum sergilemesinin mümkün kılınması amaçlanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 101 inci ve 102 nci maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikler çerçevesinde, 102 nci maddenin son fıkrasında "Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usûl ve esaslar kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Tasarı, Anayasanın 102 nci maddesinin son fıkrasında yer alan söz konusu hüküm gereğince, Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

BAŞKAN – Evet, belirttiğimiz gibi genel gerekçede de bunun Anayasa'daki yeni durum çerçevesinde uyum yasası olduğu bir anlamda vurgulanıyor ve bu yasanın bu hâliyle Komisyonumuza gönderildiği belirtiliyor.

Tabii, cumhurbaşkanının halk tarafından seçimi meselesinin doğru olup, yanlış olması tartışması bir tarafa ama geline nokta bu yasayla alakalı olarak Komisyonumuzun gündeminde söylediğim gibi uyum yasası olduğu için çıkması gereken bir yasa. Biz bunu birkaç yolla görüşebiliriz.

Bir; bu hâliyle buradan başlarız efendim, madde 1, madde 2, madde 3 diye görüşebiliriz. Tabii, o zaman geçen dönem alt komisyonda bazı ilaveler oldu, onları da önemsiyorum ben. Anayasa'daki kimi şeyleri tam yansıtmamış yasa; onlar konuldu. Alt komisyon metni benimsenip

üzerinde değişiklik yapılabilir mi onu çok bilemiyorum. Eski dönemlerde İç Tüzük'ün 44'üncü maddesine göre yapmışlar.

Üçüncü bir yol; yani benim şahsi kanaatim de bu beş, yedi meselesi madem kamuoyunun gündemine bu kadar geldi, bu kadar tartışıldı. Bir de bir ikiye bölünmüş bir tablo var. Efendim, bunun çözümünü bakımından da konunun belki çok sınırlı gözüken kanun içerisindeki ama önemi olan boyutu sebebiyle bir üçüncü yol da alt komisyona göndererek bu işi çözebiliriz ya da söylediğim şekilde 77'nci maddeyi benimseyip Genel Kurulda bu tartışılabilir, orada ilave edilebilir eksiklik varsa süreyle alakalı; yani gerekir mi gerekmez mi böyle bir kural, böyle bir hüküm.

Birkaç seçenek var. Bunu ben tartışmaya açacağım evvela. Eğer bir alt komisyon durumu, geçen dönem kurulmuş, onun devamı biçiminde bir komisyon kurulup, tekrar gündemimize alırız. Elbette ki, üst komisyonumuz da bunu burada tartışır, sadece alt komisyonda kalmaz bu iş. Uzmanlara sorarak daha pişkin bir hâle getirilebilir; bir de böyle bir durum var.

Ben evvela, tasarı sahibi olarak Hükûmet adına Sayın Bakanıma söz vereyim, sonra da sizlerin görüşünü alırız. Bu söylediğim alt komisyon meselesi uygun görülürse onun üzerinden devam edebiliriz.

Evet, buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu Tasarısı ile ilgili olarak Hükûmet adına görüşlerimizi ifade etmek üzere söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Sayın Başkanımız ifade ettiler. İzlenecek yöntem Komisyonunun takdiriyle oluşacaktır. Alt komisyon görüşünü ifade etti Sayın Başkan. Bu noktada Komisyonun takdirine hepimiz saygı göstereceğiz.

Değerli arkadaşlar, malumunuz olduğu üzere 1982 Anayasası'nın 6'ncı maddesinde, egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu vurgusu var. 8'inci maddesinde yürütme yetkisinin ve görevinin, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılacağı ve yerine getirileceği belirtilmiştir.

Anayasamızın 104'üncü maddesinde de, cumhurbaşkanının devletin başı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk milletinin birliğini temsil ettiği, Anayasa'nın uygulanmasını ve devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözeticeği hükme bağlanmış; aynı maddede cumhurbaşkanımıza, yasama, yürütme ve yargı organlarıyla ilgili önemli görev ve yetkiler tevdi edilmiştir. 105'inci maddede de cumhurbaşkanının sorumsuzluğunu düzenleyen hüküm vardır.

Cumhurbaşkanının seçimine gelince, hem 1961 Anayasası'nda hem de 1982 Anayasası'nda, cumhurbaşkanının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmesi hükmü vardır.

Bu seçim sistemi, cumhurbaşkanlarının seçimlerinde çok derin siyasi krizler ve kilitlenmeler yaşanmasına yol açmıştır geçmişte. 1980 yılı Nisan ayından itibaren Eylül ayına kadar geçen süreçte cumhurbaşkanı seçimini tamamlayamamıştır Türkiye Büyük Millet Meclisi. Bu siyasi kilitlenme, istenmeyen olayların yaşanmasının ve 12 Eylül 1980 darbesinin yapılmasının en önemli sebeplerinden birisi olarak gösterile gelmiştir bugüne kadar.

1980 yılından önce yaşanan sıkıntıların benzerlerinin yaşanacağı endişesiyle 1982 Anayasası'nın cumhurbaşkanı seçimiyle ilgili 102'nci maddesinin müzakereleri sırasında, cumhurbaşkanının Türkiye Büyük Millet Meclisi yerine halk tarafından seçilmesi yönünde önergeler de verilmiştir Danışma Meclisinde. Ancak bu önergeler farklı endişelerle kabul görmemiş ve cumhurbaşkanı seçimi yine Parlamente'ye bırakılmıştır.

1980 öncesi yaşanan sıkıntıların aynısı olmamakla birlikte, benzeri sorunlar, önceki cumhurbaşkanlarımız rahmetli Turgut Özal ve Sayın Süleyman Demirel'in Cumhurbaşkanı olarak seçilmelerinde de yaşanmıştır. Belirli bir siyasi partinin lideri iken Meclis tarafından Cumhurbaşkanı seçilmeleri, tarafsızlıkları konusunda tartışmaların gündeme gelmesine sebep olmuştur.

2007 yılında cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde yaşananlar ise hepimizin hafızasında hâlâ canlıdır; detaylarına girmek istemiyorum. 2007 yılında yaşanan bu kilitlenme, söz konusu soruna köklü ve kalıcı bir çözüm getirilmesini zorunlu kılmıştır.

31 Mayıs 2007 tarihli ve 5678 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" yapılan halkoylaması sonucunda kabul edilmiş ve Anayasa'nın 101 ve 102'nci maddeleri değiştirilmiştir.

Yapılan bu değişiklikle, Türkiye Cumhuriyeti'nin en büyük temsil makamı olan cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi kabul edilmiştir.

Bu süreçte, parlamenter sistemde cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi yöntemine birtakım eleştiriler getirilmektedir.

İlk eleştiri olarak, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinin parlamenter sistemle uyumlayacağı dile getirilmiştir. Ancak, parlamenter sistemlerde cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi bilinmedik bir yöntem değildir. Bu sistemle yönetilen ve parlamenter sisteme sahip olduklarından kuşku duyulmayacak olan Avusturya, İzlanda, İrlanda ve Finlandiya gibi bazı Avrupa ülkelerinde devlet başkanının seçimle iş başına geldikleri bilinmektedir.

Öte yandan, cumhurbaşkanının yetkilerinin çok fazla olduğu eleştirisi de 1982 Anayasa'mıza yönelik dile getirilen diğer bir eleştiridir. Bu eleştiri esas itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen cumhurbaşkanları için doğru kabul edilebilir. Ancak bu geniş yetkilerin, halkın

çoğunluğunun oylarıyla seçilmiş bir cumhurbaşkanı tarafından kullanılması icraatların meşruiyetini artıracaktır.

Diğer taraftan, cumhurbaşkanını halkın seçmesi, yani seçim tabanının genişletilmesi, demokratik katılımın sağlanması bakımından da çok olumlu, ileri ve yerinde bir adım olmuştur.

Bu itibarla, cumhurbaşkanının halk tarafından seçimi doğrudan demokrasinin bir yansımasıdır. Bu adımla, milletin yönetenleri belirleme sürecinde daha etkin katılımı sağlanmış olmaktadır.

Cumhurbaşkanımızı halkımızın seçmesiyle, toplum tarafından cumhurbaşkanlığı makamının meşruiyetine olan inancı güçlendirecek, herkesin temsiline imkân sağlayacak, millet nezdinde bir psikolojik güven ve rahatlık temin edilecektir kanısındayız.

Cumhurbaşkanı, halktan aldığı güç ve yetkiyle, sistemin işleyişinde gerektiğinde inisiyatif alabilecek, kriz çözücü bir pozisyona sahip olabilecektir. Bunun bir sonucu olarak, cumhurbaşkanı, siyasal hayatımızda, denge ve istikrar unsuru olabilecek tarafsız bir makam sahibi olarak yerini alacaktır.

Bu noktada, sistemdeki siyasal krize ve kilitlenmelere yol açma potansiyellerinin ortadan kaldırılması da çok önemlidir. Bu nedenle, söz konusu makamın, geniş katılım ve doğrudan temsil esasına dayanan serbest seçimle belirlenecek bir kişi tarafından doldurulması, sorunların birçoğunun ortaya çıkmasını önleyecektir kanısındayız.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; 1982 Anayasası'nın 5678 sayılı Kanun'la değiştirilen 102'nci maddesinin son fıkrasında "Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Görüşmekte olduğumuz Kanun Tasarısı, Anayasa'nın 102'nci maddesinin son fıkrasında yer alan bu hüküm gereğince, cumhurbaşkanı seçimine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Söz konusu tasarı, 12 Haziran 2011 tarihinde yapılan seçimlerden önce, 23'üncü Dönemde Hükûmetimiz tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmiştir. Anayasa Komisyonu tarafından tasarı üzerinde görüşmeler yapılmış ve tasarı kabul edilmiş idi. Ancak, Genel Kurul görüşmelerinden önce seçimler yapıldığı, yenilendiği için tasarı şu an itibarıyla yeniden Hükûmet tarafından yenilenerek Komisyonumuzun huzuruna taşınmıştır.

Değerli milletvekilleri, daha önce de bu Komisyonda uzunca görüşülmüş olması ve yenilenmiş olması sebebiyle ben tasarıda son derece sınırlı birkaç konu başlığına temas edip, sözlerimi sonlandıracağım.

Bu tasarıyla getirilen düzenlemede, öncelikle cumhurbaşkanının seçim tabanı genişletilmekte, cumhurbaşkanını 550 milletvekilinin seçmesini öngören önceki düzenleme yerine 50 milyon seçmenin takdiriyle, seçimiyle iş başına gelmesi öngörülmektedir.

Demokratik katılım genişletilmektedir.

Yönetenleri belirleme sürecine milletin etkin katılımı bu düzenlemeyle temin edilmiş olacaktır.

Halkın seçtiği cumhurbaşkanının partiler üstü bir tutum sergilemesi ve tarafsızlığı güçlendirilecektir.

En az 20 milletvekili Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından ya da dışarıdan birisini cumhurbaşkanlığına aday gösterebilecektir.

En son yapılan milletvekili genel seçimlerinde geçerli oylar toplamı birlikte hesaplandığında, yüzde 10' u geçen siyasi partiler de ortak cumhurbaşkanı adayı gösterebileceklerdir.

Seçim sürecinde aday listelerinde meydana gelen eksiklikler ikame yoluyla tamamlanabilecektir.

Seçimler için yapılan yardımlar ve harcamalar seçim hesabı üzerinden kabul edilecek ve harcanacak ve böylece şeffaflık sağlanmaya çalışılacaktır.

İlk oylamada oyların salt çoğunluğunu alan aday cumhurbaşkanı seçilmiş olacaktır. Bu çoğunluk sağlanamazsa ilk oylamada en çok oyu alan iki adayın katılacağı ikinci oylama yapılacak ve bu oylamada geçerli oyların çoğunluğunu alan aday cumhurbaşkanı seçilmiş olacaktır.

Daha fazla detaya girmeden bu tasarının Komisyonun takdirine sunulmasını ve burada yapılacak değerli katkılarla beraber olgunlaştırılıp Genel Kurula indirilmesi temennisiyle Komisyonumuzu saygıyla tekrar selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Bal, buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve yeni yılın ülkemize huzur ve mutluluk getirmesini temenni ediyorum.

Önümüzdeki Kanun Tasarısı' na baktığımızda, 17 maddelik kanunun iki üç maddesi dışında tamamının ya Anayasa'nın aynı hükmünün tekrarı ya da 298 sayılı Kanun'un aynen tekrarı ya da seçimle ilgili diğer kanunların tekrarından ibaret olduğunu görüyoruz.

Bu bize bir şey anlatıyor: Türkiye Büyük Millet Meclisi abesle iştigal etmez. Var olan hükümleri tekrar tekrar kanun hükmü hâline getirmenin de bir abeslik olduğunu düşündüğümüze göre, bu, bize başka bir şeyi ortaya koyuyor. O da burada cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili bir seçim kanunu çıkarmaktan ziyade cumhurbaşkanlığı seçiminin beş yılda mı yedi yılda mı yapılacağına

ilişkin kamuoyundaki tartışmaya bu kanun ile çözüm bulmak. Meselenin özünün bu olduğu ortaya çıkıyor.

Meselenin özü bu ise; mesele daha derindir. Mesele, anayasa yapımındaki saiklerle örtüşecek kadar derindir. Biz buna tarihi tecrübelerle sahibiz. 1961 Anayasası bir tepki anayasasıydı. Türkiye'nin başına ne gibi sıkıntılar açtığını hep beraber gördük; bol geldi. 1982 Anayasası da bir tepki anayasasıydı. Onun da Türkiye'nin başına neler açtığını gördük; o da dar geldi. Şimdi yeni bir anayasa yapım sürecindeyiz ve uzlaşma ortamındayız. Dolayısıyla meselenin suhuletle, hukukla ve ortak akılla çözülmesi için elimizde geçmişte yararlandığımız çok ciddi bir sonucu birlikte tartışmamız gerekmektedir.

61 ve 82 anayasaları tepki anayasası demiştik. Özünde milletin iradesi yoktu, ihtilal mantığı vardı. İşte bu kanun da Türkiye Cumhuriyeti demokrasi tarihinde, özünde demokrasi dışı birtakım hareketlerin varlığıyla kamuoyunun gündemine gelmiş bir kanundur.

Kastettiğim; cumhurbaşkanlığı seçiminin 1961 ve 82 yıllarının izlerini yüreğimizde hissettirecek şekilde demokratik olmayan bir süreçten geçtiği dönemde anayasa değişikliğiyle ilişkilidir. Mevcut Anayasa'ya göre 2007 yılında cumhurbaşkanlığı seçimi yapılacak iken o seçim sürecinde bir uzlaşma ortamı olmamış, ortaya çıkan kutuplaşma, inatlaşma, zıtlaşma Türkiye'yi ara rejim gölgelerini hissettirebilecek bir ortama sürüklemiştir.

Sonuç itibarıyla, 11'inci Cumhurbaşkanının seçimi sürecinde Anayasa'nın bir maddesinde yazılı bulunan 367'ye ilişkin bir kuralı Anayasa Mahkemesi tartışmalı bir şekilde -Bizce yanlış yorumlayarak- cumhurbaşkanlığının seçimini iptal etmiştir. İşte, iptal edildikten sonra da Türkiye'nin ve demokrasinin başına bugün de bu yasayla tartıştığımız sorun gelmiştir.

O iptal kararının hangi şartlarda alındığını herkes kendisine göre yorumlamaktadır ama 367 kararı antidemokratik bir karardı Anayasa Mahkemesinin kararı olarak. Buradan Adalet ve Kalkınma Partisinin sonuç çıkarması gerekirken, buna karşılık tepki olarak anayasa değişikliğini gerçekleştirdi ve anayasa değişikliğini de öyle bir inatlaşma ruhuyla gerçekleştirdi ki, akıldan, hukuktan ciddi bir şekilde eksikliği hissedilebilecek bir anayasa değişikliği ortaya çıktı. Bu anayasa değişikliğinde 11'inci Cumhurbaşkanının nasıl seçileceği dahi yazıldı ve daha sonra bu anayasa değişikliğini değiştiren bir anayasa değişikliği daha yapmak zorunda kaldık referanduma gitmeden önce.

İkinci olarak; bu anayasa değişikliğinde, sanki bir seçim kanunuymuş gibi günler, süreler, haftalar, şekiller ortaya konuldu sanki bugün bu kanunu çıkarmamıza gerek kalmayacakmış gibi. Nitekim bu kanun çıkmasa da mevcut Anayasa'ya göre seçilebilecek elimizde mevzuat vardır. Anayasa değişikliğinde 298 sayılı Kanun'a, Milletvekili Seçimi Kanunu'na ve diğer seçim kanunlarına atıf vardır ve bu kanuna gerek yoktur. Dolayısıyla ortaya çıkan durum, bunu, böyle sakat hâle getirirken, diğer taraftan bir rejim sorunu hâline getirmiştir. Bugün Türkiye'de parlamenter

demokratik sorun hem hukuken hem siyaseten bu anayasa değişikliğiyle çok tartışılır hâle gelmiştir. Bugün Cumhurbaşkanlığı seçimi ile ortaya çıkan tartışmalar aslında rejimin tartışmasıdır. Rejimin tartışması şöyledir: Bütün parlamenter demokratik sistemlerde Cumhurbaşkanlığının özelliği, devleti ve milleti temsil makamından ibarettir, icra makamı değildir. İcra makamı değildir çünkü icra makamını parlamenter demokratik sistemler hesap verebilecek makama yüklemiştir. Hesap verebilecek makam da seçimle gelmiş siyasi partidir, onun genel başkanıdır, onun kuracağı iktidardır. Halka hesap verebilecek makam, Başbakanıdır, Bakanlar Kuruludur. Yetkisiz ve dolayısıyla hukuken ve siyaseten sorumsuz olan Cumhurbaşkanının yetki kullanmaması gerekmektedir. Bu, demokrasinin özüdür ama gelin görün ki 1982 Anayasası Kenan Evren'in Cumhurbaşkanı olmasına göre tanzim edilmiş ve ona göre aşırı bir yük verilmiştir Cumhurbaşkanına. Bugünkü Anayasa' mıza göre, yargı Cumhurbaşkanının vesayetindedir, istediği şekilde yargıyı tanzim edebilir. Bugünkü Anayasa' mıza göre, YÖK ve üniversiteler Cumhurbaşkanının vesayetindedir, istediği şekilde bunları, nitekim vesayetini kullanıyor Sayın Cumhurbaşkanı, düzenliyor. Bürokrasi Cumhurbaşkanının vesayetindedir, istediği şekilde bürokrasiyi tanzim edebilir. Siyaset Cumhurbaşkanının vesayetindedir ve dolayısıyla bir vesayet makamıyla karşı karşıyayız. Şimdi, bu vesayet makamı bu kadar ağır yetkilerle, bu kadar ağır bir büyük bir güçlü donatılmış olan Cumhurbaşkanı makamı halk tarafından seçildiği takdirde bu rejimin adı ne olacaktır? Bu rejimin adı, değerli arkadaşlarım, birinci olarak parlamenter demokrasi olmayacaktır çünkü parlamenter demokrasilerde yetki kullanan kişi, halka hesap verir hem siyaseten hesap verir hem hukuken hesap verir, gerektiğinde Yüce Divanda yargılanır. Cumhurbaşkanını yargılayabileceğiniz bir makam var mıdır? Yoktur. Suistimal yaptığını varsayalım, vatana ihanet dışında hesap vermeyecektir. O zaman bunun halk tarafından seçilmesinin anlamı ne olmuştur? Halka hesap vermeyecektir. Hesap vermeyecek kişinin, yani demokratik rejimlerde hem yargıya hem halka hesap vermeyecek yetki kullanan kişinin adı diktatördür, sınırsız yetki kullanan ve hesap vermeyen kişinin adı diktatördür. İşte böyle bir ucube sistem ile karşı karşıyayız. Bu ucube sisteme bir çare, bir çözüm bulmamız gerekmektedir. Bunun adı parlamenter demokrasi olmadığına göre, dikta rejiminin özentisi olduğuna göre Cumhurbaşkanlığının halk tarafından seçilmesi Anayasa' da diğer değişiklikler yapılmamış olması sebebiyle AKP' nin yanlışıydı; bu yanlış, tepkiden kaynaklanıyordu; 367 tepkisi bu derecede Türkiye' de tartışma yaratmadan sağduyuyla ortadan kaldırılabilir bir sorunu, bugün Türkiye' de çok ciddi bir sorun hâline tekrar getirmiş bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, o zaman bizim tartışacağımız konu bu kanun değil. Bu kanunu ben inceledim. Şimdi, hepimiz hukukçuyuz. Bu kanunda bakın neler var: Amaç, kapsam kısmı güzel. O maddeyi tartışmasız herhâlde hepimiz kabul edeceğiz. 1' inci maddede diyor ki: "Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir." Yazılmasaydı ne olacaktı? Anayasa yürürlüğe girmeyecek miydi? Anayasa' da zaten var bu. 2' nci maddede: "Seçimde genel, eşit, gizli oyla seçim yapılır." diyor. Yazılmasaydı,

kapalı mı olacaktı bu seçim, eşit olmayacak mıydı? Abesle iştigal ediyoruz. Diyor ki: "Bu kanunda hüküm bulunmayan yerlerde 298 sayılı seçimlerin temel hükümleriyle ilgili hükümler uygulanır." diyor. Yazılı olmasaydı bu kanunda Anayasa'da zaten bu var ve fazlası var. Devam ediyoruz: "Seçmen oyunu tam bir serbestlikle kullanır." Bu kanunda yazılı olmasa seçmen vesayetle mi kullanacak, velayetle mi kullanacak? Böyle abesle iştigal olur mu? Devam ediyoruz: "Oyların sayımı, dökümü açık yapılır" 1946'ya gidelim o zaman kapalı yapalım sayımı, bu kanunda yazılmasaydı. Değerli arkadaşlarım, 3'üncü madde bakın bugüne ışık tutuyor, 3'üncü maddede diyor ki. "Beş yılda bir yapılır Cumhurbaşkanlığı seçimi." Gayet güzel işte, Anayasa'da öyle söylüyor.

BAŞKAN – O da yazıyor ama onu da Anayasa yazıyor.

FARUK BAL (Konya) – Bunu da yazıyor işte.

BAŞKAN - Kanuna koymaya gerek yok o zaman eğer bu mantıktan giderse.

FARUK BAL (Konya) – Gerek yok, çok doğru söylüyorsunuz.

BAŞKAN - "Bu güzel." dedin de... "Bu güzel." dedin de oraya gelince niye...

FARUK BAL (Konya) – Hayır, güzel dememin Sayın Başkan sen benim tabii...

BAŞKAN – Ne bileyim ben akışa göre biraz terslik geldi de...

FARUK BAL (Konya) – Hiçbir terslik yok, ben size anlatayım. Bu kanuna hiç gerek yok onu tekrar ediyorum ama bugünkü tartışmaya açıklık getirmek itibarıyla bu kanunun tasarısını yazanlar demiş ki: "Cumhurbaşkanlığı seçimi beş yılda bir yapılır." Yani Anayasa'da yazılanı buraya aynen yazmış. Biraz sonra gireceğimiz tartışma mevzunu. Velhasıl velkelam, abesle iştigal etmeyelim, meselenin özü hakkında doğrudan kendi düşüncelerimizi açıklayalım. Böyle anlamsız, mantıksız, hukuken ve yasa yapımı açısından sakatlıklarla dolu bir kanunu inceleyeceksek onun özüne dönmemiz lazım. Onun özü de şudur: Yedi yılda mı yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimi, beş yılda mı, tartışacağımız konu bu, Türkiye'nin de beklediği bu. Bununla ilgili ben görüşlerimi sunmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu kanun...

BAŞKAN – Faruk Bey, ondan önce benim bir ricam var, bunları tartışırız, evvela şu usule bir karar verelim. Bu alt komisyon meselesine ne diyorsunuz, ben onu bileyim parti olarak? Yani böyle bir teklif olur dedim ben, Sayın Bakan takdire bıraktı. Siz ne dersiniz?

FARUK BAL (Konya) – Ben öyle bir teklifiniz varsa bilmiyorum, onu...

BAŞKAN – Konuşmanın içerisinde dedim ki: Alt komisyona bunu götürelim. Sayın Bakanım da dedi ki: Bu konu Komisyonumuzun takdirinde. Eğer oraya gitmeyeceksek ona göre konuşalım. Yani bu bizim için önemli usul olarak.

FARUK BAL (Konya) – Bizim öyle bir teklifimiz yok, varsa, diğer arkadaşlar onu değerlendirsin. Ben konuşmamı tamamlayayım müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Hayır, bunları hep konuşacağız dana sonra da zamandan kazanmak adına söyledim bunları. O zaman...

FARUK BAL (Konya) – Bunlar alt komisyonda da Komisyon üyelerimizin dikkatinde bulunması gereken hususlar Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki, o zaman anlaşılan bugün epey buradayız.

Buyurun o zaman.

FARUK BAL (Konya) – Yok, hayır.

BAŞKAN – Hayır, ben alt komisyon olacaksa bu Komisyonun vaktini almalıyım adına söyledim ama konuşup konuşup sonunda aynı noktaya gelecekseniz... Yani uzatmayalım anlamında beş ya da artık zaten yaş mı, kuru mu gibi oldu, artık herkes bunu konuşuyor zaten yani bilinen bir şey ama sonuç olarak buna devam edecekseniz edelim, yani ben bundan rahatsızlık duymam, zaman olarak söylüyorum yoksa tartışmaktan çekindiğimden falan değil. Herkesin dokümanı var elinde ne olacak herkes bir şey söyler, sen beş dersin, ben yedi derim, bir ortasını buluruz.

Buyurun.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkanım, böyle tebessüm yaratan konuşmanıza teşekkür ediyorum. Eğer araya girmeseydiniz ben birkaç dakika ilavesiyle tamamlamış olurum.

Değerli arkadaşlarım, 2007 yılında yapılan değişiklikte Cumhurbaşkanlığı süresi 5+5 yıl olarak tespit edilmiştir. 5+5 yıl olarak tespit edildiğine göre Cumhurbaşkanlığı süresi bugün, bunun artık “Yedi yıl mı?” şeklindeki tartışmamızın hiçbir anlamı yok çünkü sözlerimin arasında geçti, anayasa yapan kurum, kurucu iradenin tali de olsa, asli de olsa bir yetkisini kullanırken o da abesle iştigal etmez, o da her şeyi düşünerek karar verir ve bir boşluk bırakmaz. Eğer Sayın Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıl olacak idiyse o takdirde derdi ki: Bu önümüzdeki referandum süresinden önce eğer Cumhurbaşkanı seçilir ise o takdirde “Bu kanun oraya uygulanmaz.” diye bir geçici madde koymuş olması lazımdı. Böyle bir geçici madde yok, aksine ne var? 11’inci Cumhurbaşkanının ne zaman, nasıl seçileceğini gösteriyor. Anayasa değişikliğiyle ortadan kaldırılan hükümde, geçici 15’inci maddede “11’inci Cumhurbaşkanı buna göre seçilecektir.” diyor. O zaman bir geçici hüküm olmadığına göre bu kanun Anayasa hükmü olarak, Anayasa herkesi bağlayacağına göre yürürlüğe girdiği andan itibaren uygulanır fakat aksi görüşte olanlar var. Aksi görüşte olanlardan birisi Sayın Teziç’tir. Teziç diyor ki: “Bu bir müktesep hak meselesidir. Cumhurbaşkanı yedi yıllık süreyle seçildiğine göre, referandumdan sonra seçildiğine göre, müktesep haktır. Dolayısıyla bu yedi yıl olabilir.” Fakat Sayın Teziç bu noktada anlayabildiğim kadarıyla çok yalnız kalmış durumda farklı düşünen bilim adamları daha farklı ve daha haklı gerekçelerle bunun karşısında bulunmaktadır.

Öncelikle müktesep hakkı eleştiren yazarlar bulunmaktadır. Sayın Hikmet Türk bu konuda çok doğru ve çok haklı bir gerekçeyle Cumhurbaşkanlığı süresinin bir hukuki anayasal statü olduğunu

ortaya koymakta ve bunun bir statü meselesi, bir müktesep hak meselesi olmadığı görüşünü ifade etmektedir ki doğrudur. Örnek de vermektedir, bugün bir anayasa değişikliği yapsak, örneğin Cumhurbaşkanının yargı üzerindeki vesayetini kaldırıp efendim, YÖK üzerindeki vesayetini kaldırsak “Hayır, ben yedi yıllığına seçildim veya daha seçim sürem var, ben bu yetkileri kullanmaya devam edeceğim.” diyebilecek midir? Diyemeyeceğine göre statü aynı anlamı, aynı hukuki değerde olduğuna göre bunun bir müktesep hak değil, aksine bir anayasal statü olduğunu ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, Sayın Özbudun da bunun beş yıl olduğunu ifade etmekte. O da kamusal statülerde müktesep hak olmayacağını beyan etmekte. Sayın Profesör Kemal Gözler bunun beş yıl olduğunu ifade etmekte. O farklı bir gerekçe ileri sürmekte, müktesep haklarda tarafların bireysel iradeleriyle teşekkül etmiş bir hukuki durumdan söz edildiğini ifade etmekte, akdi bir durumdan söz edildiğini ifade etmekte. Oysa anayasa değişikliğinin hem kanuni hem de nizami bir statü olduğunu beyan ederek kamu görevlisinin statüsünde yapılacak değişikliklerin müktesep bir hakla ilişkili olmadığını ifade etmektedir. Sayın Yılmaz Ali efendioğlu da aynı görüşü savunmaktadır. O daha etkin bir ifade kullanarak bu anayasa değişikliği yürürlüğe girdikten sonra Anayasa’nın üstünlüğü ilkesine tabidir, herkesi bağlar dolayısıyla derhâl uygulanması gerektiği düşüncesindedir.

Sayın Başkan, Anayasa, hukuk devletin temel olarak ve ilk önce uygulanması gereken kuralıdır. Bu, hukuk devletin üstünlüğünün ya da hukukun üstünlüğünün temel kuralıdır. Dolayısıyla ortaya çıkan durum anayasa değişikliğiyle kesinleşmiş bulunan Cumhurbaşkanının süresi yedi yıldan beş yıla indirilmiştir. Bunun Anayasa’yı kanunla değiştirecek bir sonuç gibi, bir garip nihayete erdirilmesi bir tek şartla mümkündür. O da “Parmakların aklı yoksa demokrasiyi yiyen canavarlar yaratır.” diye veciz bir şekilde görüşünü ortaya koyan Sayın Ahmet İyimaya’nın görüşüyle örtüşür. Yani burada Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekillerinin sayısal üstünlüğü esas alınarak Cumhurbaşkanlığının görev süresinin yedi yıla çıkarılması kanunla Anayasa değişikliği yapmak sonucunu doğurur ki bu, Meclisin abesle işgalinden daha öte bir durumdur diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bal, çok teşekkür ediyorum. Tamam değil mi, şu aşamada söyleyecekleriniz bunlar?

Şimdi, tabii bir noktaya benim cevap vermem gerekiyor Komisyon Başkanı sıfatıyla çünkü...

FARUK BAL (Konya) – Ben Komisyona bir şey söylemedim ki.

BAŞKAN – Şunu söylediniz, burada yeni gelen arkadaşlarımız var “Niçin geçici madde Anayasa’da yok?” Burada basın mensupları var, bunun cevabını benim vermem lazım. Bunu sen de çok iyi biliyorsun ama çünkü o zaman buradaydım, Sayın Bakan da bunu iyi biliyor ama yani evvela biz de bir açıklama getirelim.

Değerli arkadaşlarım, 11 no.lu Cumhurbaşkanını biz halka seçtirmek üzere yol çıkmıştık. Dolayısıyla da Referandum Yasası'nı süresini değiştirerek genel seçimle beraber aynı güne 22 Temmuz'a denk gelsin diye bir hesap yapmıştık ama Ahmet Necdet Sezer onu geri gönderince o hesap tutmadı. Tutmayınca bizim...

FARUK BAL (Konya) – Yanlış hesap Bağdat'tan döndü.

BAŞKAN – Neyse. Tutmayınca bunun üzerine tabii ki genel seçim önce oldu, bizim Cumhurbaşkanını seçimi sonraya kaldı, yani 21 Ekim'e kaldı. Ne diyordu orada: "11 no.lu Cumhurbaşkanını şöyle seçilir." Zaten o seçim olsaydı bugün biz burada yoktuk bu anlamda şu tartışma için burada toplanmayacaktık.

FARUK BAL (Konya) – Bu kanuna da gerek olmayacaktı değil mi? Bu kanun da çıkmayacaktı

BAŞKAN – Hayır, kanun çıkacak. Bundan sonraki için nasıl seçeceksin? Kanun gene çıkacak.

FARUK BAL (Konya) – 11'inci Cumhurbaşkanı bu kanun çıkmadan seçilecekti, kanunsuz seçilmiş olacaktı değil mi?

BAŞKAN – Hayır, 11 no.lu için bugün yedi mi, beş mi tartışması olmayacaktı çünkü beş seçildiği için bir beş daha tartışması yapılacaktı. Şimdi birbirimizi kandırmayalım.

FARUK BAL (Konya) – Hayır, kandırmayalım da, 11'nci Cumhurbaşkanı bu kanun çıkmadan seçilecekti.

BAŞKAN – Seçilecekti.

FARUK BAL (Konya) – Kanunsuz seçilmiş mi olacaktı?

BAŞKAN – Hayır, Anayasa'da yazmıştık biz onu, geçici madde. 12 no.luyu nasıl seçecektik? Bununla seçecektik işte. Şimdi, öyle bir tablo çıktı...

FARUK BAL (Konya) – Kanunsuz seçilmiş olacaktı değil mi?

BAŞKAN – Öyle şey olur mu? Demin diyordu ya Anayasa yeterli filan diye.

Şimdi, bakın bunu niye söylüyorum: Basınımızın belli köşe yazarları da aynı yanlışlığı yapıyor, telefon açmak zorunda kalıyorum. Mektup yola çıkmış, kargoya verilmiş, o iş bitmiş artık. Efendim, geri alayım da düzeltelim filan!.. Hatta hatırlarsanız biz seçtiğimiz için sizinle beraber olduk, CHP Anayasa Mahkemesine götürdü meseleyi. Anayasa Mahkemesi de "Yapabilir." dedi.

Şöyle oldu, geçici maddeyi oradan çıkardık, seçtikten sonra. Niye çıkardık?

FARUK BAL (Konya) – Hayır, 11'nci Cumhurbaşkanımızla ilgili bir Anayasa hükmüydü. 11'nci Cumhurbaşkanı Meclis tarafından seçilmişti.

BAŞKAN – Güzel. İşte aynı şeyi söylüyorum.

FARUK BAL (Konya) – Halka gidildiğinde...

BAŞKAN – Bunu söylesene.

FARUK BAL (Konya) - Bunu söylüyorum.

BAŞKAN – Bunu söylemiyorsun. Niçin geçici madde yok diyorsun deminden beri? Geçici madde bundan konulmadı değerli arkadaşlar.

FARUK BAL (Konya) – Sayın Başkan, bakın söylediğinizde akıl yok, mantık yok, hukuk yok.

ATILLA KART (Konya) – Tartışmaya girmeyelim Başkanım.

BAŞKAN - Girmeyelim Atilla Bey, güzel de bunu sen düzeltmezsin, bunu ancak ben düzeltirim Atilla Bey, başka çare yok çünkü burada bir yanlışlık yapılıyor.

FARUK BAL (Konya) – Ben yapmadım o yanlışlığı, bu kanun yanlış.

BAŞKAN - Yani bunu söyleyelim evvela bu Komisyona haksızlık yapıyoruz. Niçin geçici madde koyduk? Koyduk ama hokus pokus yüzünden gitti o iş, olmadı yani.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Esas bunu tartışacağız yalnız. Yani bu geçici madde bence hokus pokus filan değil, Meclisin iradesini yansıtan madde.

BAŞKAN – Tamam, uygulayamadık.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika uygulamadık diye bir şey yok. İrademizi yansıtan madde bu. Bu hukuksal tezimiz dahi buna dayanıyor, yoksa hiç kimse Türkiye’de...

BAŞKAN – Hiç ona dayanmasın.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani siz...

BAŞKAN – Onun hiçbir tutar tarafı yok, o iş bitmiş.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Neden kaldırdınız? Şimdi hepimiz biliyoruz Sevgili Burhan Kuzu bunu neden kaldırdığınızı.

BAŞKAN – Süheyl Bey Anayasa Mahkemesine gidildi.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kırk gün sonra, bu kanun yürürlüğe girdikten yani referandumda kabul edildikten kırk gün sonra, hepimiz biliyoruz bunu, tekrar seçmek zorundaydınız. Sayın Başbakan çıktı “Yok böyle bir şey, anayasa hukukçuları bilmiyor.” dedi. Arkasından da aynı gün, sen de biliyorsun, teklif verildi, 5697’yi çıkarttınız. Şimdi, biz hukukçuyuz.

BAŞKAN – Sonra ne oldu?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani birbirimize... Nasıl olsa 16 kişi çoğunluğunuz var ama ben şuna inanmıyorum, nasıl olsa çoğunluğunuz var...

BAŞKAN – Biz çoğunluğa göre olsa şimdiye bu bitmişti zaten burası Süheyl Bey, çoğunluk meselesi değil.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Biz gerçekler üzerinden çıkacağız. Hukuka aykırı işlemlerle Anayasa'ya uygunluğu tesis edemiyorsun. İşte o günden bugüne kadar hâlâ sürüklenip gidiyor.

BAŞKAN – Süheyl Bey öyle bir anlatıyorsun ki...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Daha söz almadım ama...

BAŞKAN – Almadın, almadın, doğru.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bu söylediğim geçici maddeyle ilgili değil, yani bunun için...

BAŞKAN – Hayır, ama şimdi bakın, biz -11'inci Cumhurbaşkanlığı geçici maddede 18, 19-Cumhurbaşkanını halk seçsin dedik mi? Dedik. Tabii ki Cumhurbaşkanını halk seçsin diye biz onu beklerken 27 Nisan bildirisi filan seçim önce alınca takdim tehir oldu. Dolayısıyla da o hükmün bir anlamı kalmadı çünkü biz seçtik Cumhurbaşkanını, onu ondan dolayı çıkardık biz orada.

ATİLLA KART (Konya) – Bunları konuşacağız.

BAŞKAN – Bunları konuşacağız ama bunları bilmesi lazım buradaki Komisyon üyelerimizin.

ATİLLA KART (Konya) – Tartışmaya gerek yok.

BAŞKAN – Şimdi bir alt komisyon önergesi var, bunu okutayım, bu konudaki görüşünüzü alayım ben bu arada.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Komisyonunda görüşülmekte olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanun Tasarısı'yla ilgili daha önce muhtelif müzakereler ve çalışmalar yapılmış olduğu için, ayrıca Tasarı'nın daha önce Komisyonumuzda yapılan çalışmalarla almış olduğu şekil dikkate alındığında konu üzerinde daha yoğun bir ön çalışma yapılması doğru olacaktır. Bu bakımdan adı geçen tasarının bir alt komisyon oluşturularak oraya havale edilmesi ve orada çalışılması gerektiğini düşünüyorum. Alt komisyon kurulmasına dair talebimi saygıyla arz ederim.

Mustafa Şentop

İstanbul

BAŞKAN – Evet bunun üzerinde görüşlerinizi alalım, sonra bunu oylatacağım.

ATİLLA KART (Konya) – Konuşayım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

ATILLA KART (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Anayasa Komisyonunun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Çalışmalarımızın ülkemiz için yararlı olmasını yürekten diliyorum.

Değerli Başkanım, 4 Mayıs 2007 tarihli Anayasa Komisyonu sürecinde başlayan bir anekdotu paylaşmak istiyorum. O toplantıda Oya Hocam'ın size müdahalesi, sizin de onu bertaraf etmeniz.

BAŞKAN – Bertaraf diye bir şey yok.

Sadece saygımdan kalktım, geri oturdum. Yani bertaraf dersek burada basın var.

ATILLA KART (Konya) – Hayır, son derece uygun bir tavırla onu bertaraf ettiniz. Bunu bir anekdot olarak...

BAŞKAN – O ayrı, o manada uygun olunca, o zaman olur, bertaraf deme de.

ATILLA KART (Konya) – Yani onu etkisiz kıldınız, o müdahaleyi.

BAŞKAN – O da doğru değil.

ATILLA KART (Konya) – Şimdi, böyle bir tabloyu yaşadık, geldiğimiz noktada artık bu tür tabloları yaşamayacağımızı gözlemliyorum. Yani bunu öncelikle bir gözlem olarak ve belki de bir dilek olarak ifade etmek gereğini duyuyorum.

İzninizle tabii, o alt komisyon konusunda da değerlendirmelerimizi yapacağız ama bu süreci ana başlıklarıyla ve tekrara girmeden arkadaşlarımla ve kamuoyuyla paylaşmak istiyorum. 4 Mayıs tarihli toplantıda da uzun uzadıya ifade ettik, tutanakların tamamı burada. Dedik ki: Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilebilir. Bu bir siyasi takdirdir, bir tercihtir. Bunu bir bütünlük içerisinde getirirsiniz, toplum bunu tartışır ama ne yaptık biz yasama organı olarak? Yaptığımız uygulamayla iki organı da halkoyuyla seçilir hâle getirdik. Bunun yetki, görev ve sorumluluk dengesi bakımından kaosa yol açacağını, fetret yapılanmasına yol açacağını, Sayın Bal'ın ifade ettiği o ta 1960'lardan sürüp gelen, o etki-tepki sürecinin yeni nesillere intikal edeceğini, bunları anlattık. Bunları o zaman paylaştık, bunun parlamenter sistemle bağdaşmadığını, yarı başkanlıkla bağdaşmadığını, başkanlıkla bağdaşmadığını, bunun bir ucube yapı olduğunu, hatta sizin de ifadeniz vardır, yanlışım varsa lütfen uyarın beni. Sizin de “Evet, bu farklı bir yapıdır.” şeklinde ifadeniz olduğunu çok iyi hatırlıyorum.

BAŞKAN – Doğrudur.

ATILLA KART (Konya) – Şimdi, bu uyarılarımız arkadaşlar kale alınmadı. Tekrar ifade ediyorum yani burada birtakım kavramlar üzerinden birbirimizi hemen suçlayarak duygusal tavırlar içine girmeyelim. “Vay efendim, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinden korkuyor musunuz?” Yapabilirsiniz, yapılabilir ama bunu nedir bakın, bu düzenleme geliyor, Anayasa'nın 101 ila 121'inci maddesi, 122'nci maddesi, 20 madde değerli arkadaşlarım yürütme organının yetki, görev ve sorumluluklarını düzenliyor, parlamenter sisteme göre düzenliyor. E, bunu ne yapacağız şimdi? Cumhurbaşkanını halk oyuyla seçiyoruz, bu muazzam bir güçtür ama bütün bunların yanında

Cumhurbaşkanını sorumsuz kılmaya devam ediyoruz. Olmaz, bunun bir çekişmeyi yaratması kaçınılmazdır, bunun ihtilaf yaratması kaçınılmazdır.

Ne yapıldı? Önce 10 Mayıs tarihli 5660 sayılı Kanun çıktı biliyorsunuz. Sayın Ahmet Necdet Sezer veto etti. Daha sonra Parlamento 31/5/2007 tarih 5678'le bu düzenlemeyi yaptı, mevcut anayasa düzenlemesini yaptı. O düzenlemede çerçeve 6'ncı maddede, geçici 18 ve 19'uncu maddelerde 11'inci Cumhurbaşkanı seçiminden söz edildi. Bir kronolojiyi ifade etmek istiyorum, orada –tutanaklar burada mevcut- biz o görüşmeler yapılırken 11'inci Cumhurbaşkanı ifadesinin yanlış olacağını çünkü bu düzenlemenin referanduma gitmesi ihtimali karşısında yürürlüğünün altı yedi ayı bulacağını yani aynen ifade etmişiz, Ekim 2007'yi bulacağını kaçınılmaz olduğunu, oysa bu arada ağustos ayında Cumhurbaşkanının seçilmesi zarureti, Cumhurbaşkanın Parlamento tarafından seçilmesi zarureti dile getirerek uyarılarımızı somut olarak yaptığımızı çok iyi hatırlıyorum. Bunları ben demiştim, biz demiştik gibi bir duyguyla, bir kompleksle ifade etmediğimi, biraz evvel sizin de ifade ettiğiniz gibi kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi, hafızasının tazelenmesi amacıyla ifade ettiğimi yeri gelmişken ifade ediyorum.

E, ne yaptık ondan sonra? 28 Ağustosta Sayın Abdullah Gül, Cumhurbaşkanımız oldu, Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı oldu, 11'inci Cumhurbaşkanı oldu. Ne yaptık ondan sonra? 21 Ekim referandumundan evvel, beş gün evvel 5697 sayılı Kanun'la geçici 18 ve 19'uncu maddeleri referandum metninden çıkardık ama ne oldu? O referandum metni, o hâliyle halkın oyuna sunuldu. Bunlar doğru değildi, bunlar tamamen etki-tepki sürecinde gelişen... Tepkilerinizde haklı olduğunuz yönler de olabilir kendi siyaset anlayışınız içinde, bunu da saygıyla karşılarım ama bu yapılan o tepkiyle oranlı olan bir tavır değildi.

Bakın, günümüze gelelim. Cumhurbaşkanı, devletin başı. Bu kadar önemli, devletin en üst makamı. Anayasalar “devletin başı” tabirini kullanıyor, bu kavramı kullanıyor. Bakıyoruz anayasalarımızda Cumhurbaşkanıyla ilgili düzenlemelerde, 82 Anayasası olsun, 61 olsun, 1924 olsun, süre hususunu Anayasa belirlemiş, süreyi kanuna bırakmamış.

Değerli arkadaşlarım, bunu önemle dikkatinize sunuyorum. Ne olmuş? O sebeptendir ki bu Anayasa değişikliği yapılırken bizler de 22'nci Dönem Parlamentosu olarak Cumhurbaşkanlığı süresini Anayasa'da düzenlemek gereğini duymuşuz, vurgulamışız bunu. Bu kadar açık bir düzenleme getirmişiz.

Şimdi, geldiğimiz noktada ne yapıyoruz? Tamam, Anayasa'nın 102'nci maddenin son fıkrası gereğince elbette Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esasların yasayla düzenlenmesi gerekiyor. O anlamda bu yaptığımız çalışma doğru bir çalışma, bir uyum çalışması. Bu çalışmayı, evet, Anayasa'da bu konuda çok somut düzenlemeler, kazuistik düzenlemeler yapılmış ama bunun yine yasayla da düzenlenmesi gerekiyor, tekrara kaçmayacak şekilde düzenlenmesi gerekiyor. Bu da bir

zorunluluk, bunda bir tereddüt yok ama geldiğimiz noktada bizim yaptığımız, işte Anayasa'nın 102'nci maddesinin son fıkrasındaki usul ve esaslara dair çalışmayı yapıyoruz burada.

Şimdi, burada, bütün bunlar tartışılırken, efendim biz burada yeni yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçiminde beş yıl dersek hukuki istikrar ve güveni yok etmiş oluruz; bu, Cumhurbaşkanının azli anlamına gelebilir gibi birtakım argümanlar geliştiriliyor, hatta hatta “kazanılmış statü” gibi kavramlar ifade ediliyor. Tabii, burada çok değerli anayasa hukuk profesörü arkadaşlarımız var. Onların yanında bu kavramları konuşmak istemiyorum ama burada görevimizin gereği olarak belli ölçülerde birtakım kavramları da kullanma zarureti içindeyiz. Kamu hukukunda “kazanılmış statü” diye, “kazanılmış hak” diye bir kavramın olmadığı konusunda kamu hukukçuları, anayasa hukukçularının hemfikir olduğunu biliyoruz. Ha, şudur: O ilgili kişinin, Sayın Cumhurbaşkanının özlük haklarıyla ilgili bir konu varsa, o noktada onu hedef alan bir düzenleme varsa bu anlamda belki kazanılmış hak kavramı konuşulabilir ama biz neyi konuşuyoruz? Biz, Cumhurbaşkanlığı makamının kamusal yetkilerini ve onun kullanılma süresini konuşuyoruz. Bu anlamda Cumhurbaşkanının hakkından söz edilemez, Cumhurbaşkanının görevinden söz edilir. Hak ve görev kavramının doğal olarak birbiriyle ilintili hâle getirmemek gerekiyor.

Şimdi, geldiğimiz noktada şunu önemle ifade ediyorum: Çok ayrıntıya ve tekrara gerçekten girmek istemiyorum. Bize göre bu konu, tamam, şu uyum yasası çalışmasını elbette yapacağız ama muhtemeldir ki, öyle anlaşılıyor ki süreye ilişkin olarak burada bir önerge getirilecek. Bu şekildeki bir çalışmanın Anayasa'ya aykırı olacağını yeri gelmişken ifade ediyoruz. Bu anlamda İç Tüzük 38'in ihlal edilmiş olacağını, Anayasa'ya aykırı bir çalışmanın yapılmış olacağını şimdiden ifade ediyoruz.

Tekrar ifade ediyorum: 1924'te, 61'de, 82'de Cumhurbaşkanlığının süresi anayasal çerçevede düzenlenmiş. Biz de bu gelenekten hareketle ne yapmışız? 5678'de bu anlamda anayasal bir teminat getirmişiz. Buyurun, anayasal düzenleme teklifinizi getirin. Elbette iradeniz var, elbette çoğunluğunuz var, bu pekâlâ tartışılabilir ama böyle bir ihlale yol açmamak gerektiğini önemle ifade ediyorum. Bu yoldaki bir düzenleme aynı zamanda millî irade kavramının da bir gereğidir diye ifade ediyorum. Bunun devamında bu çerçevede bir alt komisyon şeklinde bir çalışma yapılmasının biz de uygun olacağı kanısındayız. Burada özellikle bu süre konusunda daha ciddi, daha ayrıntılı bir çalışmanın yapılması gerektiği düşüncesindeyiz.

Yine bu çerçevede, o alt komisyon metni ya da o ham taslaktaki muhalefet gerekçelerine büyük ölçüde katıldığımızı ifade ediyorum ve özellikle 11'inci maddeye yönelik önerimizi şimdiden ifade etmek gereğini duyuyorum. Kamu görevlilerinin aday olmalarına ilişkin madde, biliyorsunuz 11'inci madde, ama bakıyorsunuz orada enteresandır Cumhurbaşkanının, Başbakanın, bakanların aday olması hâlinde ne yapacağız? Pekâlâ Sayın Recep Tayyip Erdoğan da aday olacaktır, olabilecektir, Sayın Abdullah Gül de aday olabilecektir, Sayın Adalet Bakanımız da aday olabilecektir.

BAŞKAN – Beni niye saymıyorsun?

ATILLA KART (Konya) – Sayın Anayasa Komisyonu Başkanımız da pekâlâ aday olabilecektir. Bakıyoruz bu yöne ilişkin bir düzenlemenin yapılmadığını görüyoruz. Şimdi, ne yapıyoruz yargıçlar için?

AHMET İYİMAYA (Ankara) – Atilla Bey, adil davranmıyorsunuz.

ATILLA KART (Konya) – Tabii Adalet Komisyonu Başkanı da elbette orada yerini alıyor tabii. Şimdi, burada tabii...

SEMİHA ÖYÜŞ (Aydın) – Bayan adaylar...

ATILLA KART (Konya) – Yani tabii o noktada zaten bir ayrımcılığımız söz konusu olamaz.

Şimdi bakın, yargıçlar, subaylar, savcılar yönünden bir düzenleme getiriyoruz. Niye? Onların görev hâlindeyken aday olmalarının nüfuz sağlayacağı, haksız avantaj sağlayacağı, imtiyaz sağlayacağı gibi bir gerekçeyle, bir kaygıyla bunu yapıyoruz. Peki, asıl bu kaygı, bu gerekçe Cumhurbaşkanı için söz konusudur, Başbakan için söz konusudur, bakanlarımız için söz konusudur. Bunların aday olma haklarını herhâlde ellerinden alacak değiliz. Bunlar mutlaka aday olacaktır. Peki, ellerinde bu kadar güçlü bir kamu gücü varken, o gücü kullanırken aday olmaları... Bu haksızlık olmaz mı değerli arkadaşlarım? O sebeple burada, alt komisyon çalışmalarında bu konunun önemle dile getirilmesi gerektiğini şimdiden ifade ediyorum. Bu değerlendirmelerle çalışmalarımızın verimli olmasını diliyorum.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Mustafa Şentop...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi hürmetle selamlıyorum. 2012 yılının Komisyonumuz açısından, Meclisimiz açısından hayırlı çalışmalara vesile olmasını Cenabıhak'tan temenni ediyorum.

Şimdi, arkadaşlar, tabii benim kanaatim -bu metinle ilgili aslında Faruk Bey de bunu ifade etti- Anayasa'nın 102'nci maddesindeki düzenlemeleri biraz açan bir kanun metni bu. Bu olmazsa olmaz mı? Olabilir, aslında birçok kanun için bunu söyleyebiliriz, birçok kanunların birçok hükümleri için bunu söyleyebiliriz.

Ama burada Cumhurbaşkanlığı seçiminin kanunla düzenleneceğini de ayrıca belirten Anayasa. Dolayısıyla böyle bir kanunun çıkartılmasını Anayasa zorunlu görüyor. Burada Anayasa'daki esaslardan hareket etmekle beraber, onların bir kısmını uygulamaya yönelik olarak daha açan, orada kanuna bırakılan hususları da düzenleyen bir metinle karşı karşıyayız.

Burada arkadaşlarımızın Cumhurbaşkanının seçimi ile ilgili konuda, halk tarafından seçimiyle ilgili konuda 2007'de yapılan değişiklikle ilgili söyledikleriyle birkaç hususa değinmek

istiyorum: Birincisi -Faruk Bey de söyledi, Atilla Bey de söyledi- “Yapılan düzenleme yani Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine dair yapılan düzenleme bir tepki düzenlemesiydi.” dendi. Doğrusu ben böyle olmadığı kanaatindeyim.

FARUK BAL (Konya) – 367’ye tepki. Muhtıraya tepki.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şimdi, eğer, tabii, şöyle, tepki değil.

FARUK BAL (Konya) – O zaman tepki işte yani tepki.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Anayasa Mahkemesinin 367 kararı başka bir seçenek bırakmamıştı zaten. Yani Anayasa Mahkemesinin kararından sonra nitelikli toplantı yeter sayısı yani 367’yi şart kılan karardan sonra artık Parlamentonun Cumhurbaşkanını seçme ihtimali imkânsıza yakın bir hâle gelmişti. Bir parti veya partiler, gelmediği takdirde ve Mecliste tek bir parti 367’nin üzerinde bir milletvekili çoğunluğuyla girmediği takdirde Cumhurbaşkanını seçmek imkânsız hâle gelmişti Parlamenteoya girilmediği takdirde.

FARUK BAL (Konya) – Ama imkân içerisinde oldu, Gül seçildi.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şimdi bir dakika. Ama o tablo 22 Temmuz 2007 seçimlerinin sonucunda ortaya çıktı. Biz Nisan 2007’den bahsediyoruz. O zaman bunu görebilen pek yoktu, tahmin eden yoktu. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi başka bir çıkış yolu bırakmamıştı. Parlamentonun Cumhurbaşkanını seçmesini âdeta -yüzde 100 diyemem- imkânsız hâle getirdi. Dolayısıyla tek bir yol kaldı -Cumhurbaşkanının da seçilmesi gerekiyor- o da halk tarafından Cumhurbaşkanın seçilmesi yolu. Öbür taraftan, tabii, Cumhurbaşkanını seçemez hâle gelince Parlamento seçimlere gidilmesi gerekiyor. Peki, aynı Anayasa Mahkemesinin yorumuyla şekillenmiş olan 102’nci maddeye göre bunu değiştirmeden seçime gidilse, sonra ortaya çıkacak Parlamento tablosunda da Cumhurbaşkanı seçilemeseydi ne olacaktı? Bir daha seçime gidilecekti. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin kararı Cumhurbaşkanının seçimini mevcut durumda imkânsız hâle getirdiği için veya daha toleranslı söyleyeyim, imkânsıza yakın bir hâle getirdiği için halk tarafından seçilme dışında başka bir yol kalmamıştı. Bu bakımdan bu tepki değil bir zaruri yoldur, zarurettir. Bu açıdan bu değişiklik yapıldı.

Şimdi, tabii, niye Cumhurbaşkanlığı seçimi problemli Türkiye’de? Buna çeşitli açılardan bakılabilir ama hatırlarsınız 82 Anayasası’nın yapıldığı zaman, 61’e göre 82’nin farklılığı yürütmenin güçlendirilmesiydi. Kenan Evren Anayasa’yı tanıtım konuşmalarında sürekli yürütmeyi güçlendirdiğini söylüyordu ama bir hususun da altını çizerek: “Yürütme iki başlı parlamenter sistemlerde. Biz yürütmeyi güçlendirdik ama siyasetçilere güvenemeyiz. Dolayısıyla biz yürütmenin bir başını yani Cumhurbaşkanlığını güçlendirdik.” diyordu. Yani Cumhurbaşkanlığı güçlendirilmiş bir makam. Niçin? Çünkü Cumhurbaşkanının siyaset kökenli, halkın seçimiyle gelmiş, belirlenmiş birisi olmayacağı, büyük ihtimal asker kökenli, en azından bürokrasi kökenli birisi olacağı yani

Türkiye'deki bürokratik oligarşinin bir temsilcisi olacağı, Parlamento içi dengelerle oynanarak... Bunu gördük zaman zaman. Böyle bir kişinin Cumhurbaşkanı seçileceği, bu bakımdan siyasetle yani seçilmiş iktidarla benim şahsi kanaatime göre seçilmemiş iktidarı, kayıt dışı siyaset, bürokratik oligarşi arasında bir denge unsuru olacağı planlanmıştı. Rahmetli Özal'ın seçilmesiyle bu denge bozulur gibi oldu ama arkasından Sayın Demirel'in ve sonra Ahmet Necdet Sezer'in gelmesiyle bu Anayasa'nın kurmuş olduğu bu paradigma devam etti. Fakat 2007'de Parlamento yapısının farklı bir Cumhurbaşkanı seçebileceği ihtimali ortaya çıkınca, bu görülünce o zaman işte bu paradigmanın iflas edeceği anlaşıldı. İşte, e-bildiri ortaya çıktı, arkasından Anayasa Mahkemesi devreye girdi, dediğimiz noktaya geldik. Cumhurbaşkanı'nı o Parlamantonun seçmesi imkânsız hâle getirildi. Nitekim seçime zaruri olarak gidildi. Bu açıdan halk tarafından Cumhurbaşkanının seçilmesi bir tepki değil bir zaruret olarak karşımıza çıkıyor.

Bu konular konuşuldu, Burhan Hocam cevap verdi. Tabii orada 11'inci Cumhurbaşkanının da halk tarafından seçileceği varsayılıyordu çünkü 22 Temmuz 2007 seçimlerinden sonra ne olacağını kimse bilmiyordu önceden. Parlamento seçemeyecek, halk seçecek. 11'inci Cumhurbaşkanını da halk seçecek. Onun için iki geçici maddeyle 11'inci Cumhurbaşkanının seçimi düzenlenmişti. Aslında burada tartışılacak bir konu yok. Burhan Hoca'nın söylediğiyle Süheyl Bey'in söylediği arasında da bir fark yok yani ama Parlamento tablosu, 22 Temmuz sonrası tablo Cumhurbaşkanının Parlametodan çıkabileceğini gösterdi. Özellikle, tabii, MHP'nin de bu konudaki doğru tutumuyla beraber Cumhurbaşkanı seçildi. E bu sefer geçici maddede 11'inci Cumhurbaşkanının seçimi düzenleniyor, hâlbuki seçildi. O zaman bu iki maddeyi çıkarmak gerekiyordu ama Anayasa'ya 11'inci Cumhurbaşkanının süresiyle ilgili bir intikal hükmü, geçiş maddesi, geçici madde koymak niye düşünülmüdü? Çünkü 11'inci Cumhurbaşkanını Parlametodan seçeceği düşünülmüyordu. Bunu halk seçecek yeni yapılan düzenlemeye göre. Onun için geçici 18 ve 19'uncu maddeler konuldu. Fakat sonra Parlamento seçince bu sefer o geçici 18 ve 19'u kaldırmak gerekti.

FARUK BAL (Konya) – Geçici 18 ve 19 değiştirilerek, değişiklik değiştirildiğine göre oraya niye konulmadı?

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – O sırada konulabilir miydi? Tabii orada ama...

BAŞKAN – Gitmiş, bitmiş.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Yok, şöyle Faruk Bey: O süreci hatırlıyorsunuz. Referandum çalışmaları başlamış, süreç başlamış ve referandum gününe çok kısa bir süre kala 18 ve 19 kaldırıldı. Böyle tartışmalı bir konu geçici madde olarak yani 7 mi, 5 mi tartışmasını içeren bir hüküm oraya konulsaydı bunun konulup konulmayacağı, Parlametodan geçip geçmeyeceği, referanduma bir hafta kala bir süre kalmışken nasıl olacağı ayrıca tartışılacak bir husus. O bakımdan konulamadı o. Yani öbürü zaruret durumu olduğu için herkes üzerinde mutabık kalabildi.

Şimdi, tabii, rejimi sorunu mu Faruk Bey'in dediği... Parlamenter rejimi tabii kastediyor, parlamenter rejimden çıkış mıdır bu? Aslında öyle değil. Biliyorsunuz, bazı ülkelerde halk tarafından Cumhurbaşkanı seçiliyor, parlamenter sistemler bunlar. Avusturya, Finlandiya, İrlanda, İzlanda, Portekiz, 5'inci Fransa Cumhuriyeti, bunlar parlamenter sistemler ve buralarda halk tarafından Cumhurbaşkanı seçiliyor. Örnekleri var yani. parlamenter sistem ve Cumhurbaşkanı halk tarafından seçiliyor.

ATILLA KART (Konya) – Görev, yetki ve sorumluluk düzenlemesi...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Şimdi, oraya da geliyorum. Cumhurbaşkanının yetkileri konusu... Bu konu Anayasa hukukçuları arasında da zaman zaman tartışmalı bir konudur. Parlamenter sistemlerde cumhurbaşkanının tek başına imzalayacağı işlemler belirtilmiştir. Bunun dışındaki işlemlerin karşı imza kuralıyla yürürlüğe gireceği, işleme konulacağı genel olarak kabul edilmektedir. Bizim de Anayasa'da Cumhurbaşkanına verilmiş olan yetkilerin tek başına kullanılabilir yetkiler midir yoksa karşı imza kuralıyla kullanılacak yetkiler midir konusu tartışmalı. Bu konu vuzuha kavuşturulabilir. Burayla ilgili bir sorun yok. Yani Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle yetkileri konusu birbiriyle doğrudan irtibatlı konular değil.

FARUK BAL (Konya) – Doğrudan irtibatlı.

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır.

Cumhurbaşkanın yetkileri konusu, mevcut Anayasa'daki konu...

FARUK BAL (Konya) – O zaman ne diyecek cumhurbaşkanı? “Bana oy ver ey vatandaş.” Ne diyecek? Sen yetkisiz, sorumsuz bir adamsın niye oy... İş ver, aş ver...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hayır, hayır. Faruk Bey, şimdi muhtelif seçimler yapılıyor biliyorsunuz, muhtar seçiliyor, belediye başkanı seçiliyor, milletvekili seçiliyor. Her birinden talep etmiyor, aynı şeyi beklemiyor insanlar. Cumhurbaşkanından da iş, aş beklemeyecekler. Cumhurbaşkanlığı bir temsil organı, devletin temsil organı. Onun ne iş yapacağını halkımız biliyor. Dolayısıyla onun için ayrıca iş, aş propagandası yapmaya, vaatte bulunmaya ihtiyaç yok. Burada sorun yok, bakın, bunu yapan ülkeler de var, örnekleri de var dünyada. Dolayısıyla, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi konusu Türkiye'de ilk defa icat edilmiş bir konu değil. Bir zaruret olarak karşımıza çıkmıştır. Mevcut Anayasa'daki düzenleme de parlamenter rejimi değiştirecek bir düzenleme mahiyetini almamıştır, almayacaktır. Bu bakımdan bir sorun yok. Ben, tabii, önergeyi de vermiştim. Aslında bu konu üzerinde muhtelif çalışmalar da yapılmış alt komisyonda, komisyonda. Bunları yeniden ele alacak bir çalışmaya ihtiyaç var, onun için bir alt komisyon önerisinde de bulunmuştum.

Teşekkür ediyorum.

ATILLA KART (Konya) – Sayın Başkanım, şu bilgi notunu...

BAŞKAN – Ben dağıttım.

ATILLA KART (Konya) – Birtakım mütalaa lar var, yorumlar var.

BAŞKAN – Yorum dediğiniz ne yani? Tamam çöpe atarsın Atilla Bey, verdik de ne yaptın resmî bir şey değil ki. Kabul etmezsin. Ben üyelere... Yalnız şunu söylersin, ben de cevabını veririm. Yani yardımcı olmak ne zaman suç oldu Allah aşkına yani. Yanlışsa yanlıştır. Siz “yanlış” dersiniz ben de “doğru” derim yani.

ATILLA KART (Konya) – Bağlayıcı nitelikte değildir efendim.

BAŞKAN – Resmî belge değil kardeşim, bir yardımdır komisyona. Bundan sonra yapmayacağım söz. Kendi üyelerime veririm, ne mecburum vermeye yani. Hani biz ayırım olmasın, yanlış da yanlışsa görsün muhalefet dedik. Söylersiniz yanlış olduğunu, biz de cevabını veririz.

Evet, buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, 2007’de yapılan Anayasa değişikliği alâcelle, acemice, apar topar bir değişiklik yapıldı ve bugün bu sıkıntıları yaşamaktayız. Parlamenter sistemle ne kadar bağdaşır halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı. Bu yetkilerle donatılmış, yürütmenin başı olan, Bakanlar Kuruluna Başkanlık edebilen Anayasa Mahkemesi üyelerini atayan, büyükelçileri atayan, HSYK üyelerini atayan ve halk tarafından seçilen bir Cumhurbaşkanı Başbakanın üstünde olur, bu kadar açık. Bu sıkıntılar yaşanır. Efendim, işte “Anayasa değişti ne yapalım, biz de buna uygun uyum yasası çıkaracağız.” diyor. Uyum yasası, bu referanduma giden 5678 sayılı Yasa halka gittiği zaman ne dedi Hükûmet? “Ey halkım milletvekili seçimini dört yıla düşürdük. Cumhurbaşkanlığı seçimini de beş yıla düşürdük ve siz seçeceksiniz, biz size güveniyoruz.” Doğru mu? Bu şekilde referandum yapıldı. E, peki, şimdi niye kaçırıyorsunuz vatandaşın, halktan? Beş yıl doldu. “Efendim, işte çıkardık biz geçici maddeleri falan.” Geçici maddeleri 11’inci Cumhurbaşkanı için çıkarsanız bile vatandaş o niyetle oy vermiştir. “Ben Cumhurbaşkanının süresini beş yıla düşürüyorum, milletvekili seçimini dört yıla düşürüyorum ve ben Cumhurbaşkanını seçeceğim beş yıl sonra.” Vatandaşa bunu söylediniz, vatandaş bunun için oy verdi.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Bizden iyi mi biliyorsunuz?

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – E, tabii ki sizden iyi biliyoruz. Vatandaş...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Biz vatandaşın oy aldık.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Açın, propaganda şeylerini söyleyin. Bakın yani..

BAŞKAN – Siz devam edin Ali Bey.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Dolayısıyla şimdi vatandaştan kaçmayın. Yeri geldiği zaman “Halka güveniyoruz” işte “Yüzde 50 oy aldık.” falan filan. E çok güzel oy aldınız, buyurun. Buyurun cumhurbaşkanı seçimi yapalım ve apar topar hemen çıkaralım bu kanunu.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – O da gelecek.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Bunu çıkaralım, hemen çıkaralım. Alt komisyona insin çıkaralım.

Fakat burada ciddi sorunlar var, yani kanunun içeriğiyle ilgili ciddi sorunlar var. Bir defa, süre beş yıldır yani onu hiç sağa sola bence kaçmayın çünkü halktan o niyetle oy aldınız, Anayasa’ya halk onun için referandumda “Beş yıl” diye oy verdi.

Evet, bir başka sorun maddenin, kanunla ilgili olarak, propaganda, 13’üncü madde. Siyasi partiler bir aday lehine, aleyhine propaganda yapabilecek mi? Belli değil. Siyasi partiler aday gösteremiyor. 20 tane milletvekili aday gösterilecek ama siyasi parti bir cumhurbaşkanı adayını destekleyecek mi? Onun leh ve aleyhinde propaganda yapacak mı? Açık değil muğlaktır. Mutlaka netleşmesi lazım.

İkinci bir husus yardım konusu. Arkadaşlar, adaylara yardım, en önemli husus budur. Bakın, Amerikan başkanlık sistemine özeniyorsunuz ama bu Amerika başkanlık sisteminde yardım miktarları sınırlıdır ve açıktır. Mutlaka sınır getirilmelidir ve yardım miktarına sınır getirmelidir. Gerçek kişiler tarafından yapılacak ayni ve nakdî yardımlara.

Bir başka husus, bu yardımlar cumhurbaşkanı seçiminden önce mutlaka Yüksek Seçim Kurulu tarafından kamuoyuna açıklanmalıdır. Efendim, seçim bitti ondan sonra, sizin getirdiğiniz yasaya göre seçimlerden sonra Yüksek Seçim Kurulu sonuçları ilan eder. İlan etti ne oldu? Cumhurbaşkanı bir iş adamı 1 milyar dolar yardım etmiş. Ne olacak? Yani cumhurbaşkanı sorumsuz biri, vatani ihanet dışında yargılayamıyorsunuz. Nasıl hesap soracaksınız? Bu husus açıklanmalıdır. Yardım konusu mutlaka seçimlerden önce kamuoyuna açıklanmalıdır, yardım kaynakları belirlenmelidir ki vatandaş bilsin cumhurbaşkanı kimin cumhurbaşkanı, hangi gruplar destekliyor? Kimin cumhurbaşkanı, kimler finanse ediyor ona göre oy versin. Doğru bilgi edinsin ki doğru tercih yapabilsin. Bu hususta da bir çekincem var. Dolayısıyla mutlaka konunun alt komisyona getirilmesi ve kesinlikle ek bir önergeyle yedi yıl falan konusunu getirmeyin, vatandaşa güvenin. Yeri geldiği zaman “Ey halkım, biz size güveniyoruz.” falan. E, buyurun kardeşim, işte, ağustos ayında halka gidelim cumhurbaşkanını seçsin.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Süheyl Bey, buyurun.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; şimdi, burada tartışılacak çok değişik hususlar var. Yani gerçekten de bir cumhurbaşkanı seçimini halk tarafından yaptıktan sonra -ki çoğunluğun iradesidir, Türkiye Büyük Millet Meclisinin- hiç tartışmam bunu ama yetkilerinde mutlaka ve mutlaka değişiklik yapılması lazım çünkü biri halk tarafından seçilen bir başbakanla, biri de yine halk tarafından seçilen bir cumhurbaşkanı arasında ihtilaflar olması, dünyanın, bu değişikliğin yapıldığı her ülkede yaşanmıştır, görev ve yetkiler düzenlenmiştir. Ama bu sorun bence çok önemli bir sorun değil, bir anayasa değişikliğiyle bu çözülür. Yeni anayasa da yapacağız diye ortaya çıktık. Bunu çözmeye gayret ederiz.

Şimdi, sevgili arkadaşlar, bir şey söyleyeceğim: Alt komisyona götürülmesi konusunda aynen diğer arkadaşlarımızın olduğu gibi, sizlerin olduğu gibi ben de hemfikirim bu konuda. Çünkü gerçekten de 11'inci maddenin, yardım konusunun, propaganda konusunun, bakan, başbakan, komisyon başkanları aday olduğunda ne yapılacağını belirlemek lazım. Fakat şimdi bir tek şeyi söyleyeceğim, bakın, Sevgili Şentop'ta da, Sayın Bakanda da benzeri bir rahatsızlığı gördüm. Sayın Bakan beş, yediye hiç dokunmadı. Sevgili Şentop'la Sayın Başkan da uzun uzun bunu anlatmaya çalıştı. "İşte şöyle yaptık, böyle yaptık." diye. Ben şimdi tekrar söylüyorum: Burada hepimiz hukukçuyuz. Hukuka aykırı bir işlem tesis ettiğimizde bunu daha sonra Anayasa'ya uygun hâle getirmemiz, bu olur. Aynen olur. Dersiniz ki: "İrademiz budur. Anayasa değişikliği... Bir geçici madde koyarız, ne olduğunu koyarız." Yalnız, şimdi, işin ne olduğunun anlaşılması açısından size özellikle istirham ediyorum... O dönemde cumhurbaşkanı seçilemedi, seçildi... Şimdi bunu yorumluyoruz bakın: Sevgili arkadaşlar, bir 5678 sayılı Kanun var, Anayasa değişikliği yapmış, arkadan 5697 gelmiş, sonra 2009'un 12'nci ayında şimdiki tasarımı yeniden getirmişsiniz, daha önce getirmişsiniz, şimdi de bunu bir daha getiriyoruz. Şimdi, bu üç düzenlemeye de baktığımız zaman -bu dördüncüsü şimdi işte onun için konuşuyoruz- sorun ortaya çıkıyor. Cumhurbaşkanlığının yani Sayın Abdullah Gül'ün süresi ne kadardır? Şimdi bunu yorumluyoruz. Sevgili dostlar, bunu yorumlarken yorum yolları... Hukukta belirli yorum yolları var. Bu yorum yollarının amacı ne? Hepsinde amaç şu: Acaba yasama organının iradesi ne? Ne istemiş yasama organı? Doğru değil mi? Yasam organının iradesi ne? Bütün yorum yolları buna dayanır. Hepsi, lafzi yorumu, tarihsel yorumu. Acaba yasama organı o gün ne istemiş? İşte, 1800'lerde olduğunda da bunu lafzi yorumla, tarihsel yorumla çözmeye çalışıyoruz.

Şimdi, Sevgili Burhan Kuzu, neden yaptığınız ayrı. Efendim, seçilemedi, seçildi... Bunların hepsinin de siyaseten cevaplanabilir olduğunu düşünüyorum ama bırakıyorum onları. Bakın, 5678 sayılı Kanun görüşülürken Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarından... Sayın Başkan -Medis Başkanı o sırada, Sayın Burhan Kuzu da orada Komisyon Başkanı olarak- ne diyor? "Arkadaşlarımız ısrarla kanunun gerekçesine bakın şeklindeki ithaflarını da şu şekilde değerlendirmek istiyorum." diyor. "Evet, bazı tartışmalarda kanunların metniyle, yazılış biçimiyle gerekçeler arasında farklılıklar

görülür ancak Meclisimizi bağlayan öncelikle maddenin yazılış biçimidir, maddenin konuluş amacıdır.” diyor. Bunu Başkan söylemiş. Arkadan Sayın Burhan Kuzu da çıkmış, kabul edildikten sonra son konuşmasında çok açık söylüyor: “Paketle getirilen hususları bir kez daha hatırlatalım kamuoyuna.” diyor. “5+5 şeklinde formüle edilen Cumhurbaşkanının halka seçtirilmesi meselesi. Yapılan sadece bundan ibarettir.”

BAŞKAN – Doğru, aynen doğru.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) –Tamam. Şimdi, bir dakika...

BAŞKAN – Bunlarda bir yanlışlık yok.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır ama...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Bir dakika Süheyl Bey, tarihi?

BAŞKAN – Tarihini söylemez, niye söylesin tarihini.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 31 Mayıs.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Cumhurbaşkanı seçilmemiş daha.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Daha seçilmemiş. Bakın, ne söylemek istiyorum...

BAŞKAN – Daha seçmedik tabii ki yani. Oraları söylemiyor. Biraz böyle zamandan kazanayım diye şey söylüyorsunuz yani.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 31 Mayıs... Hayır, zamandan kazanalım değil. Sizin iradenizi açıklıyor, o günkü Meclisin iradesini.

BAŞKAN – Gayet doğal. Bu değişiklik onun için yapıldı zaten, çok doğal yani.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi, bakın, Meclisin iradesinin ne olduğunu bugünkü irade...

BAŞKAN – Tartışma bu değil ki.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ne güzel söylediniz. “Bugünkü irade nedir?” dediniz. Şimdi, siz, bugün irademiz değişti artık böyle düşünmüyoruz diye yaptığınız bir metni “Hayır böyle anlaşılması lazım, irademiz değişti.” diyebilir misiniz, buna hukuki diyebilir misiniz? Siz 5678 sayılı Anayasa değişikliğini yaptığınız gün iradeniz -senin de açıkça söylediğin gibi- Cumhurbaşkanının yedi yıl için filan değil beş yıl için seçilmesi. Şimdi, iradenizin değiştiğini insanlar konuşuyor, tüzel kişiler nasıl konuşuyor sevgili arkadaşlar? İşlemlerle konuşuyor. Şimdi, ben şuna... İşleminizle konuşacaksınız. Bunların üstünde çok fazla durmayalım. Siz bunun üzerine 5678 sayılı Kanun’dan sonra -ben de hatırlıyorum o günleri- 11’inci Cumhurbaşkanı... Siz bir geçici madde getirmeseydiniz oraya... Şimdi, hepimiz hukukçuyuz, ikiniz anayasa hukukçusunuz ama hepimiz hukukçuyuz. 5678 sayılı Kanun’a hiçbir geçici madde getirmeseydiniz iradeniz ne demektir? Yedi yıl için seçilen yedi yıldır, hiç tartışması yok, bundan sonra gelen beş yıl olacaktır demektir. İradeniz buydu. Siz, oysa iradenizi 5678 sayılı Kanun’la... Bu sizin hukukçu olarak iradeniz değil, siyaset

kurumu zorlamıştır. “Hayır, 11’inci Cumhurbaşkanı biz halkoyuyla seçeceğiz.” Yaptığınız değişikliğin amacı budur, yedi yıl filan değil artık. Derhâl beş yıla döndürdük bunu.

Şimdi, iradeniz değiştiyse bunu -Sayın Bal da söyledi- yeniden yazacaktınız, diyecektiniz ki: “Hayır, irademiz o zaman farklıydı, şimdi farklıdır çünkü Cumhurbaşkanı biz seçebildik.” Şimdi, 5678 yerine 5697’yi getirirken yazacaktınız, diyecektiniz ki...

BAŞKAN – O yasa nerede o anda?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Burada.

BAŞKAN – Hayır, hayır, o yasa o anda nerede konuştuğunda? Sandık bekliyor, yasa burada değil ki. Yasa 21 Ekim’i bekliyor, bir hafta var.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sandık beklemesi fark etmez.

BAŞKAN – Nasıl yazacaksın?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bak, sen iradeni belli ediyorsun.

BAŞKAN – Bunu söylemiyorsun yani söylüyorsun da bu tarafını söylemiyorsun.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika... Neyi söylediğini, senin amacını ben nereden anlarım Burhan Kuzu? “Yahu, şu da sandıkta bekliyor. Ya Abdullah Gül’ün de o kadar sorunu var şimdi, Sayın Başbakanın da var. Şimdi nereden uğraşacağız onunla?” diyerek yasa yapamazsınız.

BAŞKAN – Hukuken yapamazsın Süheyl Bey.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bak, neye göre?

BAŞKAN – Hukuken yapamazsın.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – İradesini nasıl kullandığını...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) - Yasama iradesini neye göre kullanacak? İradesini Anayasa’ya göre kullanacak değil mi?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bravo! Anayasa ne?

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – O tarihte, seçildiği dönemde hangi hükümler meriydi peki?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Değişikliği yapmışsın artık. Referanduma sokuyorsun.

BAŞKAN – Neyse müdahale etmeyelim.

Sen toparla da, bir şey de ben okuyacağım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, istediğinizi söyleyin.

5678 sayılı Kanun’u yaptığınızda -hepimiz hemfikiriz- eğer o günün seçilecek, bundan sonra seçilecek Cumhurbaşkanı’nın yedi yıl için seçilmesini isteseydiniz bunu geçici madde olarak koyardınız, derdiniz ki...

BAŞKAN – Nereye koyardık, söyler misin?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Geçici maddeye koy ya...

BAŞKAN – Nereye, nereye koyardık?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 5678’e.

BAŞKAN - Bitmiş, paket burada yok, 21 Ekim’i bekliyor. Yapma bunu Süheyl.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, bak, sana ne anlatayım...

BAŞKAN – Burada yok, kargoya gitmiş.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kargo filan yok, 5678 sayılı Kanun burada.

Arkadaşlar, bakın...

BAŞKAN – Yazacakmış. Nereye yazacaksın?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yahu, şöyle diyebilirsiniz: “Biz bunu söyleyemeyiz şimdi, ayıp olur.”

BAŞKAN – Hayır, ayıp olmaz yani ayıp olacak bir şey yok. Niye ayıp olsun ya?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Bakan da burada. O yüzden, “Biz şimdi bunu kabul edelim.” diyebilirsiniz.

5678... Ben, seni nereden bulacağım Sayın Burhan Kuzu? Ya, dur bakalım, ne istiyordunuz acaba? “Yedi yıl.” Bakanı nereden bulacağım. Acaba ne istiyordunuz? Ben getirdiğim metne bakıyorum. Diyorsun ki: “Beş yıla indirilmiştir Cumhurbaşkanlığı.” Ve geçici madde koyuyorsun. “11’inci Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilecektir.” Senin iraden bu. Sen iradeni değiştirdiysen gene yazacaksın. E, sen 5697’yi yapmışsın...

BAŞKAN – Nereye yazacağım, kanun nerede?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – İşte burada.

BAŞKAN – O zaman nerede kanun?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – İşte burada.

BAŞKAN – O zaman nerede kanun? Sandık bekliyor bir hafta.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Allah Allah!

Şimdi, yani bir dakika... İradenin değiştiğini ben, senin iradenin değiştiğini... “Sandık bekliyordu. Dur, şimdi o arada işimiz vardı.” gibi bir gerekçe olur mu?

BAŞKAN – Olur. Beş yıllığına çünkü...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sen bir hukukçu... Burada hukukçu arkadaşlar var.

BAŞKAN - Hayır, sen ne diyorsun şimdi söyler misin, yedi mi, beş mi?

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Lütfen... Sizden istirhamım...

BAŞKAN – Müsaade buyurun Süheyl Bey...

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika... Ben söyleyeyim...

BAŞKAN – Yedi mi söylüyorsun, beş mi söylüyorsun? Ben de bir satır okuyacağım çünkü elimde bir metin var da onu okuyacağım. Beş mi, yedi mi söyle, ben de bir şey okuyacağım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kesinlikle ve kesinlikle söylüyorum...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – Hangi tarihteki?

BAŞKAN – Söyle, söyle...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Kesinlikle ve kesinlikle söylüyorum, eğer...

İDRİS ŞAHİN (Çankırı) – Burhan Hoca iyi not almıştır.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hiç fark etmez.

BAŞKAN – Okuyacağım şimdi, ben de okuyacağım madem girdin o konulara.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Benim, net söylüyorum... Hiçbir gerekçe ve geçici madde koymamış olsaydınız, hiçbir geçici madde koymamış olsaydınız Abdullah Gül'ün görev süresi yedi yıldır, hiç tartışması yok. Çünkü bir statü biter, yeni statü ondan sonra uygulanır. Siz iradenizi açık koymuşsunuz. İsteddiğiniz kadar burada...

BAŞKAN – Bunu bugün söylüyorsun Süheyl.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Diyorsun ki: “Beş yıl.” Bunun ben yazmadım, sizin çoğunluğunuz yazdı. “Beş yıl” diye kendiniz koymuşsunuz.

Şimdi, buna diyorsunuz ki bana, sıkıntıda olduğunuzu...

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Beş mi, yedi mi tartışması hiç olmadı ama.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, sizlerin değil, bir bölümünüz benim gibi yeni milletvekilisiniz. Sayın Burhan Kuzu'nun sıkıntısını anlıyorum.

BAŞKAN – Hiçbir sıkıntım yok benim. Şimdi okuduğum zaman bütün sıkıntı gider.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – “Sandığı bekliyorduk, o sırada sandık vardı ama işte orada Başkan çok kızılıyordu, ne yapayım şimdi...”

BAŞKAN – Ya, bırak o kızmayı.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Böyle gerekçe olmaz.

BAŞKAN – Geç onları ya, bırak onları ya. Hukuka gel, hukuka.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bakın arkadaşlar, 5697 sayılı Kanun'u yapıyorsunuz ve buraya bir madde koyardınız, madde 4. Derdiniz ki: “Eski Cumhurbaşkanının görev süresini, biz eskiden beş yıl diyorduk fakat seçtiğimiz için yedi yıldır bu. Statü biter, yeni statü uygulanır.” Gelmişsiniz kanuna oradan. Çok açıklıkla, kanuna bakıyorum. 2009 yılında eğer siz yedi yıl olduğunu düşünseydiniz derdiniz ki burada da kanunda aynı şey.

BAŞKAN – Tam aksine o.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Demin, burada okudu arkadaşlarım da. 7'nci maddeye bakın, 3'üncü maddeye bakın.

BAŞKAN – Yedi yıl olduğu için konulmadı o, bugünkü durumu tartışma.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN – Bak, bir şey söyleyeyim Süheyl Bey, o gün sen yoktun, tartışmaları al. Bu konuya hiç muhalefet girmedi.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Muhalefetin girmemesi... Bak, şurada.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Beş mi, yedi mi tartışması hiç çıkmadı ama.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ama bir dakika...

“Cumhurbaşkanı seçimi beş yılda bir yapılır.” diyorsunuz ve siz bu kanunda sevgili arkadaşlar “Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.” demişsiniz 23’üncü maddede. Sizler için, bizler için demiyorum. Eğer isteseydiniz derdiniz ki bu 11’inci seçilen Cumhurbaşkanı için geçerli değildir çünkü şeydir. Ama siz kafanızda beş ya da yedi yılda hiç bana göre, ilk amacınız beş yıl için seçilmesi, daha sonra, nasıl olsa seçtik diye bu iradeyi Anayasa’yla değiştirmeniz gerekirken değiştirmemişsiniz ve dört yıl bekletmişsiniz, dur bakalım acaba siyaseten ne dememiz uygun olur diye. Tekrar son söylüyorum. Sevgili arkadaşlar, bu kolay, iradeniz madem bu, gelin, bir Anayasa değişikliğine, bir geçici madde çoğunluk yedi yıl mı istiyor, altı yıl mı istiyor -demin Arasını buluruz.” dedim- yedi yıl mı istiyor, bunu lütfen koyalım ve bunu bir hukuksal yanlışlığı tekrar hukuksal değişikliklerle örtme yoluna gitmeyelim çünkü bu sürekli olarak gelecek. Çok açık olarak sizden istirhamım, bunu bir kanunla yapmamanız çünkü 38’inci madde açık, kanunla yaptığımız takdirde hukuk, Anayasa’ya aykırı bir değişikliği -hepimizin bildiği esasında bir değişikliği- yapmış olacağız. Sayın Burhan Kuzu’ nun bile bildiği ve bildiği için de rahatsız olup...

BAŞKAN – Hiç rahatsız olmam ben Süheyl.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – ...ya yedi yıl mı, beş yıl mı, şimdi uğraşmayalım diyorsunuz.

BAŞKAN – Benim rahatsızlığım senin konuşma tezatlarından kaynaklanıyor, rahatsızlığım o.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, tezat yok.

BAŞKAN – Yani biraz okuyacağım zaman görürsün ne olduğunu. Az bir müsaade edersen okuyacağım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Tekrar söylüyorum: Statü yedi yıl, eğer hiçbir geçici düzenleme koymasaydınız yedi yıldı. Bunu da geçici müktesep hakka filan hiç dayandırmıyorum. Hukukta bir statü değiştiği takdirde, yeni statü, ilk statü hükmünü icra ettikten sonra uygulanır. Çok nettir. Bunu bozmak için bir geçici düzenleme koyarsınız. Siz de 5678 ve 5697’ de bu iradenizi açıkça belli etmişsiniz. Benim söyleyeceklerim bundan ibarettir. Anayasa’ya aykırılığı tekrar yapmayalım.

BAŞKAN – Şimdi, 13 Şubat 2010, Haber Türk gazetesinde, Süheyl Batum’un demeci: “Ben Abdullah Gül’ün Türkiye’nin değil AKP’nin Cumhurbaşkanı olduğuna inanan biri olarak diyorum ki

Gül'ün görev süresi yedi yıldır. Çünkü Abdullah Gül seçildiğinde Cumhurbaşkanlığının statüsü 1982 Anayasası'nın ilk şeklindeki statüydü, yani yedi yıl için seçildi. Bir daha seçilemeyecek olan, tarafsız olması gereken ve Meclisten seçilen bir Cumhurbaşkanıydı. Aday gösterme prosedürü de seçim süreci de tamamıyla 101'inci ve 102'nci maddelere göre düzenlenmiştir. Oysa Abdullah Gül seçildikten sonra yapılan değişikliklerle getirilen statü tamamen farklıdır. Örneğin yeni yasada cumhurbaşkanı beş yıl için seçiliyor. Halk tarafından seçiliyor. Abdullah Gül ise parlamento tarafından seçildi. Şu anda partiler aday gösterebiliyor, eskiden parlamento aday gösteriyordu. Bugünkü Cumhurbaşkanının tarafsız olma şartı yok ama o yasada tarafsız olmak zorunluluğu var. Dolayısıyla ikisi farklı statülerdir. Onun için Abdullah Gül, eski statüye de ait bir cumhurbaşkanıydı. Dolayısıyla görev süresi beş yıl olabilir miydi? Olurdu. Bu metinde bir geçici madde olsaydı bu uygulanabilirdi. Aksi takdirde..."
Yani beş konmadığı için, şimdi tam tersini söylüyorsun. Doğrusunu söyle o gün çünkü.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Aynen imzamı atarım, bak atıyorum da.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır.

BAŞKAN – Aynen imzamı atarım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, hayır. Bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Doğru söylüyorsun, o zaman CHP'ye girmemiştin, doğru söylüyorsun çünkü.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bu Haber Türk'te 2010 yılında yapılmış bir şey değildir, çok açık.

BAŞKAN – Daha var da neyse.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Çok açık. Bakın...

BAŞKAN – Devamını da söyleyeyim, müsaade et. Son cümleyi okuyayım Süheyl.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili Kardeşim, 2010'da söylenmiş bir şey değildir.

BAŞKAN – Elimde, elimde, bunlar elimde. Bak...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika... Bir dakika...

Sevgili Kardeşim, açık söylüyorum. Sizden istirhamım şu...

BAŞKAN – Sayın Oktay Ekşi de burada. Oktay Ekşi köşesinde yazdı.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sizden istirhamım şu...

BAŞKAN – Oktay Bey, burada. Köşesinde yazdı, o da burada var. Onu da okurum istersen.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 2010'da...

BAŞKAN – Bütün belgeler elimde. Herkes ona göre konuşsun.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika... 2010'da...

Belgeler burada ben de size okuyorum.

2010’da böyle bir demecim yoktur.

BAŞKAN – Bırak şimdi, burada var.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika... Bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN – Devamını okuyayım mı?

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, oku, oku.

BAŞKAN – “13 Şubat 2010...”

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir şey söyleyeceğim yalnız. Ama bir dakika, bakın, Sayın Taha Akyol...

BAŞKAN – Şu cümleyi bitireyim, az kaldı.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika, bir dakika okusun ama tartışma bu değil.

BAŞKAN – Süheyl, az kaldı, bitti, iki saat daha dayan, az kaldı.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, bir dakika.

BAŞKAN – Bak, az kaldı, okuyayım şunu. Dinle bak.

Diyorsun ki: “Bu metinde bir geçici madde olsaydı bu uygulanabilirdi.”

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Aynen.

BAŞKAN – “Aksi takdirde uygulanması mümkün değildir. Fransa’da bunun aynısı yaşandı.”

Aynen katıldığım görüşün.

“Jacques Chirac görevdeyken yedi yıldan beş yıla indirildi görev süresi ama Chirac yedi yıl yaptı.” Aynen doğru söylüyorsun.

“Bir örnek daha vereyim. Milletvekili seçilme yaşı varsayalım yirmi beşe indi.” Filan diye devam ediyor. Tablo bu.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika.

Burada mutabakat olduğunu söylüyorum. Tekrar söylüyorum. Bakın, geçici madde koymasaydınız ya da geçici maddeyle beş yıl olacağını veya yedi yıl olacağını söyleseydiniz tartışma yoktu. Tekrar söylüyorum. Statü...

BAŞKAN – Neyse.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bir dakika.

“Tam tersini yapmışsınız.” diyorum. “Siz, beş yıl diye geçici madde koymuşsunuz.” diyorum. Burada bana deyin ki: Hayır, biz burada geçici madde koymadık. 5678’de hiçbir geçici madde yoktur. Dolayısıyla sen söylediğini nasıl değiştirdin deyin. Tekrar söylüyorum arkadaşlar. Eğer statü değişmezse Abdullah Gül yedi yıl için seçilmiş olurdu. Aynı şeyi tekrarlıyorum. Hukuken. Ama...

MUSTAFA ŞENTOP (İstanbul) – 5678, Ekim 2007’de değil mi? Sen 2010’da söylüyorsun bunu.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Geçici maddeyle beş yıl olduğunu siz burada açıkça söylemişsiniz. Açıkça ortada.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Ama daha sonra yine aynı Meclisin iradesi o iki maddeyi yürürlükten kaldırdı.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Ama söylemiyor.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Aynı Meclis iradesi Cumhurbaşkanını yedi yıl için seçiyor. İki defa Meclis iradesi var daha sonra. Daha uzun bir yorumla söylüyorsunuz ama...

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bu olabilir, bunu söyleyebilirsiniz.

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Meclis iki defa daha irade koyuyor.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bunu söyleyebilirsiniz Sevgili Kardeşim Yahya. Yalnız askıda bırakmışsın. 5678’de iradeni açıkça koymuşsun. 5697 iradeni ortaya bırakmışsın.

BAŞKAN – Paket, paket kargoda, kargo gitti. Yok burada paket, nereye yazacaksın.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hangi paket?

BAŞKAN – İşte o söylediğin, değiştirdik ya, kaldırdık ya o şeyi, düşürdük ya seçtikten sonra.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Ama bu geçici maddede getirildi Meclisin kararıyla.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Şimdi, bu ayrı mesele.

BAŞKAN – Evet, neyse. Bu daha çok sıkıntılı bir şey.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sevgili arkadaşlar, bir kere bakın, halkın oyunu sorduk. Bak oraya hiç gelmedim. Halkın oyunu sorduk.

BAŞKAN – Alt komisyonda bunları tartışalım.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Bunlar tartışılırken ve oylama başlamışken - Nerede oylama başlamıştı? Havaalanlarında- 16 Ekim günü değiştirdiniz mi? Değiştirdiniz. Bakın, bu konuda herhangi bir şey söylemiyorum hukuka aykırıdır diye. Adalet Bakanımız orada duruyor. O sırada Adalet Bakanı değildi. 16 Ekim günü bu metin oylanırken metni değiştirdiniz Mecliste. Buna bir şey söylemiyorum. Oylanmış metin değiştirilir mi demiyorum. Bakın, demiyorum bir şey. Oylanmış metni halka neyi sordunuz demiyorum ama ben size diyorum ki halk neyi oyladı? Sizin burada koyduğunuz 5678’i oyladı.

BAŞKAN – Ne diyor orada? “Cumhurbaşkanını halk seçer, 5+5 seçer.” diyor.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – 5697’de de bunu değiştirerek ne yaptınız? “Beş yıl için seçilir.” diyor.

BAŞKAN – Anladık da seçebildik mi? Seçtirdiniz mi canım yani? Oldu mu? Olmadı çünkü Ahmet Necdet Sezer gönderince yasayı o aynı şeye denk gelemedi. Gelmeyince takdim tehir oldu.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, o değişiklikten sonra seçtiniz. O değişiklikten sonra seçtiniz.

BAŞKAN – Ya neyse.

BEDİL SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yapma.

BAŞKAN – Seninle dostluğumuz çok derinlere dayanıyor.

FARUK BAL (Konya) – Alt komisyon üyelerini oylayayım Sayın Başkan. Kifayeti müzakere.

BAŞKAN – Bu da doğru.

Yalnız, Rıza Bey'i ben bir dinlemek istiyorum. Sonra alt komisyonu oylayacağız.

Buyurun.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; ben tabii 2007 yılında yoktum.

BAŞKAN – İyi ki yoktun vallahi, neler çektik buralarda. İyi ki yoktun.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Öyle geçmişten gelen bir heybem de yok.

BAŞKAN – Ne dayaklar yedik burada.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Ne anılarım var iyi ya da kötü ne de böyle bir geçmişten kalan bir ön yargım var. Önümdeki metinleri okuyorum o yüzden. Önüme birtakım kâğıtlar konuyor, o kâğıtları okuyarak bir sonuca varmaya çalışıyorsunuz ama bu sonuca varmak için galiba bazı temel hukuk ilkeleri üzerinde anlaşmaya varabilirsek burada herkes hukukçu olduğuna göre o zaman yürümek daha kolay olur diye düşünüyorum. Bu ilkeler nedir? Birincisi, Cumhurbaşkanıyla ilgili bütün düzenlemeler Anayasa'yla yapılmış 2007 yılında. Bundan sonra da öyle olması gerekiyor.

İkincisi, yasayla Anayasa'yı değiştiremeyiz. Bunda mutabık olmamız herhâlde güç olmaz.

Üçüncüsü, 102/son gereğince bu kanun metni hazırlanmış. 102/son “Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.” diyor. Yani Anayasa'nın bizden istediği, bu Anayasa'da yazılı olmayan, yazılı olanların dışında bu kanunun nasıl uygulanacağına ilişkin, oraya o amaca yönelik birtakım somut düzenlemeler yapılması, seçimle ilgili düzenlemeler yapılması. Kanun, Anayasa 102/son bizden bunu istiyor. Oysa biz ne yapıyoruz? Bunu Sayın Bal gayet iyi açıkladı. Anayasa'nın hükümlerini tekrarlayan bir kanun yapıyoruz. İşte diyoruz ki kanunda: “Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.” Bu zaten var Anayasa'da. Diyoruz ki -diğer kanunlarda olan- “Tam bir serbestlikle kullanır seçmen oyunu.” Ondan sonra diyoruz ki: “Cumhurbaşkanları seçimleri beş yılda bir yapılır.” Bunların hepsi var zaten Anayasa'da. Bunları kanuna koymaya neden gerek duyuyoruz, bunu anlamış değilim. Bir de 102/sonun bizden istediği şey de bu değil. 102/sonun amacı daha farklı bir şey.

Bir de şu var tabii. Anayasa'nın 177'nci maddesinin (e) bendi gereğince Anayasa hükümleri zaten doğrudan doğruya uygulanan hükümlerdir, kanun hükümleri gibi doğrudan doğruya uygulanan hükümlerdir. Anayasa hükümlerini uygulamak için ayrıca bir de kanun yapmaya, aynı şeyleri o

kanuna da koymaya ihtiyaç yoktur tabii. Onun için bu kanunun temelinde böyle bir sakatlık var gibime geliyor. Temel bir bozukluk var gibime geliyor. Eğer beş-yedi yıl meselesi bu kanunla halledilmek isteniyorsa o tabii başka büyük bir problem doğuracak. Anayasa'daki kararlaştırılmış bir meseleyi kanunla değiştirmek gibi son derece güç bir yasal problem doğuracak. Yani bakıyorum da önüme konulan kâğıtlardan, biz bütün bu süreç içinde, 2007'den bu yana gelen süreç içinde zaten hukuku yeteri kadar zorlamışız, hukuku çok örselemişiz. Yani bakıyorsunuz, birtakım hukuki garabetler görüyorsunuz. Bir şey var, mesele kanun değişikliği. Halk oylaması sürerken Anayasa metninde bir değişiklik yapılıyor 16 Ekimde, orada deniyor ki: "11'inci Cumhurbaşkanıya ilişkindir bu değişiklik." Ondan sonra 16 Ekimde 5697 sayılı Kanunla bu maddeler ayıklanıyor fakat o sırada ondan önce gümrük kapılarında oy verme işlemi başlamış. Böyle bir garip durum var. Derken efendim, 21 Ekimde yapılan oylamada 31 Mayıs Anayasa değişikliği halk tarafından onaylanıyor. 16 Ekim değişikliği halka sunulmadan yürürlüğe giriyor yani değişiklik, dayanağını aldığı Anayasa metninden önce yürürlüğe giriyor. Yani çok tuhaf, yasal bakımdan hukuk bakımından kabulü zor şeyler var. Tabii bunların sonucu ne oluyor? Hukuk güvenliği sarsılıyor Hukuka olan güvenlik sarsılıyor.

ŞUAY ALPAY (Elâzığ) – 367 tartışmalarıyla hukuk zorlanırken...

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Tabii, tabii o da var. O da başka bir şey. Bir yanlış başka yanlış doğru yapmıyor ama.

(AKP ve CHP'li üyeler arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen... Atilla Bey, lütfen...

Rıza Bey, sizi dinliyoruz.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Hukuk zorlanıyor, hukuk güvenilirliği kaybediliyor. Yani öyle bir durum ki -başka hiçbir yerde dünyada görmedim ben bunu- halk Cumhurbaşkanı'nın, kendi seçtiği Cumhurbaşkanı'nın görev süresini bilmiyor. Bırakın halkı, Cumhurbaşkanı da bilmiyor görev süresini. Yani böyle bir durum düşünebiliyor musunuz?

Beş yıl, yedi yıl meselesine Sayın Başkan girmeyim izin verirsiniz.

BAŞKAN – Tabii, tabii, girme.

RIZA TÜRMEEN (İzmir) – Alt komisyona gidecekse orada belki bunu görüşürüz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Rıza Bey.

Şimdi, bu yasa konusunda bir şey söyleyeyim değerli arkadaşlar.

Şimdi, 177'nci maddeyle alakalı Anayasa'daki bir geçiş hükmü o malumunuz. Yani orada şunu diyor: "Yeni yasa çıkana kadar eski yasanın Anayasa'ya aykırı olmayan hükümleri ve de gerekiyorsa doğrudan hükümleri..." Anayasa Mahkemesi kararları da var bu konuda ama bu çok tercih edilen bir şey değil. Tamam çok naçar kalındığı zaman, bu nerelerde, tutuklama süresi,

yakalama süresi gibi çok net olan böyle süreleri, işte altmış günde dava açılır filan gibi ama dikkat edin, Milletvekili Seçimi Yasası, alın Anayasa'yı, o kadar düzenlemiş ki her şeyi yazmış ama buna rağmen bir de yasa çıkartmışız. Yani bu yasa bu manada çok lüzumsuzdur filan dersek çok doğru olmaz gibi geliyor bana. Yani o bakımdan bu yasa bir şekilde çıkacak.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hayır, yasa lüzumsuz değil burada. 102'de yazıyor ama propaganda, aday tespiti, adayların ne zaman görevinden ayrılacağı, yardım... Çok önemli bir konuya değiniyor.

BAŞKAN – Bunlar yazılıyor tabii.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Hükümlerin alt komisyonda mutlaka daha ayrıntılı olarak belirlenmesi lazım, tartışmaların çıkmasını.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, söz talebiniz oldu sanki.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Sayın Başkanım, benim ifade edeceğimi siz söylediniz. Yani bu yasa gerekiyordu, gereksizdi, abesle iştigal ediyor, etmiyordu.

BAŞKAN – Anladım ben ne diyeceğimi.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Bakınız, Anayasa'da milletvekili seçimine ilişkin temel hükümler konulmuştur ama Milletvekili Seçim Yasası'nda bunun detayları yazılırken Anayasa'daki hükümler de tekrarlanmıştır.

BAŞKAN – Öyle oluyor yani.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN (Hatay) – Kanunların uygulamasını gösterin. Yönetmelikler belirlenirken yasadaki hükümler tekrar edilerek, bir alt norm bir üst normu da kapsayacak şekilde daha detay düzenlenmiştir. Türk mevzuat sistemi öteden beri böyle uygulanagelmıştır. Kaldı ki bir ülkede -geçmişten örnekler vermek mümkün- her hafta, her ay şapkadan tavşan çıkartıldığı bir zeminde böyle detaylı düzenlemelerin ya da teknik tabirle kazuistik düzenlemelerin yapılması son derece normal karşılanmalı diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir iki arkadaşımızın söz talebi var. Söz vermek isterim ama herhâlde maksat hasıl oldu zannediyorum.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Sayın Başkan, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ ÖZGÜNDÜZ (İstanbul) – Şimdi, yine bu yasaya göre -biliyorsunuz şu anda bizim milletvekilleri tutuklu, 8 tane milletvekili tutuklu- biz Balbay'ı ya da Haberal'ı Cumhurbaşkanı adayı göstersek bu anlayış çıkarmayacak mı acaba cezaevinden? Çünkü milletvekili seçilme yeterliliğine

sahip bir kişidir. Halk tarafından Cumhurbaşkanı seçildi. Sayın Bakanın ve HSYK'nın atadığı özel görevli savcılar Cumhurbaşkanını da mı içeride tutacak? Merak ediyorum.

BAşKAN – Evet, o da ayrı bir tartışma.

Buyurun.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Sayın Başkan, şimdi biz neye karar verdik?

BAşKAN – Vermedik, vereceğiz şimdi.

BEDİİ SÜHEYL BATUM (Eskişehir) – Yani bu Anayasa değişikliği olacak, ayrıca yasa mı yapılacak, yoksa yasayla mı yapılacak?

BAşKAN – Birazdan görürüz neye karar verdiğimizi.

Değerli arkadaşlar, alt komisyon konusunda bir genel kanaat ortaya çıktı gibi geliyor bana.

Bu konudaki önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Alt komisyona sevk edilmesi komisyonumuzca uygun görüldü.

Oy birliği diyebilir miyiz? Diyelim, oy birliği diyelim.

şimdi, üyelerimizi belirliyoruz: Geçen dönem komisyonda Fatoş Gürkan arkadaşımız bulundu. Fatoş Hanım, bir. İşin tabii teorik ve akademik boyutu da var. Mustafa şentop, iki. İdris şahin -baro başkanlığı yaptı, tatbikattan geliyor- .

Atilla Bey, kimi?

ATİLLA KART (Konya) – Uğur Bey.

BAşKAN – Uğur Bey.

Sayın Bal?

FARUK BAL (Konya) – Süleyman Nevzat Bey.

BAşKAN – Nevzat Korkmaz.

Çok teşekkür ediyorum.

şimdi, arkadaşlar, önümüzdeki hafta 11 Ocak arşambaya bitecek şekilde komisyonumuz çalışsın. Zaten alt komisyonda bunlar çalışıldı, metinler var. Partilerimiz de aynı. Söylenecek çok uzun bir yasa değil. Perşembe gündem yapacak şekilde, onu kendi aralarında toplanır arkadaşlarımız.

Alt komisyon üyelerimiz ayrılmasın da burada mini bir toplantı yapalım.

Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.18